

Naš List

Neodvisno politično glasilo za Slovence

Izhaja vsako soboto, ako je ta dan praznik, pa dan poprej. Velja za celo leto 8 K, za pol leta 4 K, za četrt leta 2 K. — Naročnina se plačuje vnaprej, na naročbe brez istočasno vposlane naročnine se ne ozira. — Posamezne številke po trafikah po 10 vin. brez priloge, s prilogo po 16 vinarjev.

Z mesečno prilogo
Slovenska Gospodinja

Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Uredništvo „Našega Lista“ v Ljubljani. Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo je v Kamniku, kamor naj se izvoli pošiljati naročnino in reklamacije. — Oglasi se računajo tristoletna petit-vrsta po 12, 10 in 8 vin. za 1-, 2- oz. 3krat, za večkrat izdatno znižane cene.

Vsebina: Pred deželnozborskimi volitvami. — Učiteljstvo in njegova organizacija. — Borba za zemljo. — Jezikovna in narodna sprava. — Politične vesti. — Štajersko: Narodna štajerska stranka na delu. Razno. — Koroško: Razno. — Primorsko: Razno. — Kranjsko: Koncert pevske zveze moravskih učiteljev. Razno. — Raznoterosti.

Podlistek: Ljubezen. Dve sliki iz življenja: Marica.

Pred deželnozborskimi volitvami.

Proti nevednosti in neizobraženosti!
„Slovenec“, 31. dec. 1907.

Zadnje dni februarja in prve dni marca tega leta se bodo vršile volitve za novi deželni zbor kranjski. Jedva je došlo z Dunaja poročilo, kdaj se imajo vršiti te volitve, se je vodstvo klerikalne stranke v Ljubljani nemudoma sešlo ter se je že 29. decembra minulega leta osnovalo to vodstvo kot osrednji volilni odbor; „Slovenec“ pa je naznanil, da postavi klerikalna stranka svoje kandidate v vseh kmetških in vseh mestnih okrajih. Od dosedanjih klerikalnih deželnih poslancev so že napovedali zopetno kandidaturu dr. Šusteršič, Povše, Demšar, Jaklič in Žitnik. Dvomiti pa ni, da se oglašijo tudi še vsi ostali dosedanji klerikalni deželni poslanci z edino izjemo Otona pl. Detele, ki je že javil, da odklanja zopetno kandidaturu ter da se umakne po tridesetletnem političnem delovanju v pokoj. Vodstvo je to odpoved vzelo na znanje. Tako dobimo torej vsled novih volitev deželnega zbora tudi novega deželnega glavarja. Kandidata sta za to mesto doslej Šuklje in Povše. Klerikalni volilni aparat je torej od 29. m. m. že v teku, in po deželi se že vrše shodi in zbori klerikalcev, ki se organizujejo.

Tudi izvrševalni odbor nar. napredne stranke je imel že 7. okt. svojo prvo sejo glede dež. zbornih volitev. Začrtal se je program za volilni boj in

so se uvaževale tudi že najvažnejše kandidature. Izvrševalnemu odboru oziroma predsedstvu se je naročilo, da stopi glede posameznih kandidatur nemudoma v dogovor z dosedanjimi zaupniki, da poizvedo želje volilcev. Za sprejem vsake posamezne kandidature so merodajne edinole želje volilcev, kajti v resnično demokratski stranki mora biti izključeno vsako dekretovanje. Tako je poročala „Slovenija“ v svoji 1. številki, poslej pa je bilo vse tiho glede novih volitev. Šele 30. m. m. je prinesel „Slov. Narod“ prvi članek glede bodočih volitev; iz tega članka pa posnemamo, da se od 7. oktobra do 30. decembra m. l. še ni ničesar definitivnega ukrenilo. „Sl. Narod“ piše namreč sledeče: „V sporazumljenju z volilci se naj izbero taki kandidati, ki uživajo v dotičnih okrajih splošen ugled in spoštovanje in ki so obenem tudi sposobni za sam na sebi težavni posel deželnega poslanca, ki bo pa še težavnejši vzpričo dejstva, da bo novi deželni zbor takoj imel zopet opravka z volilno reformo. Narodno-napredna stranka naj povsod postavi popularne somišljenike za kandidate in zmaga ji je zagotovljena, ako bo razvila le količkaj živahno agitacijo. Predvsem pa je potreba, da prične takoj s prirejanjem shodov zlasti po trgih in mestih. Na teh shodih se naj volilec razkrijejo klerikalne nakane, in prepričani smo, da ne bo nobeden razsodni mestni volilec šel na limanice klerikalcem ter volil njih kandidate. Ako bo vodstvo narodno-napredne stranke storilo vse to, lahko z vso gotovostjo pričakujemo, da bo napredna misel izšla iz volilnega boja krepkejša, kakor je bila kdaj prej.“

Iz tega je jasno, da se kandidature narodnonapredne stranke doslej še niso določile ter smo v tem oziru zaostali za nasprotniki. Mi to obžalujemo. Ker pa bije že 11. ura, je zdaj pač

že skrajni čas, da se ukrene končno nekaj odločilnega, definitivnega. Bodoči boj bo ljut in morda najljutejši, kar se jih je bilo doslej med napredno in klerikalno stranko na Kranjskem. Najnovejši pakt klerikalcev s kranjskim nemškutarstvom ima namen popolnoma potlačiti slovensko meščanstvo in ga spraviti ob zastopstvo v deželnem zboru. Slovensko meščanstvo bi naj bilo tista žrtev, ki pripomore klerikalni stranki do popolne nadvlade v deželnem zboru in odboru. Klerikalci bodo porabljali vsa sredstva v ta namen, da iztrgajo napredni stranki tudi mesta, da tako omogočijo takšno deželnozborsko volilno preosnovo, ki bi mesta in trge, ki so doslej volili v mestni skupini, oropala vsakega zastopstva. Podpirala jih bo pa pri tem tudi naša vlada. Klerikalci, Nemci in vlada nastopijo kot trdno zvezana bojna falanga proti napredni stranki ter proti slovenskim mestom in trgom.

Boj bode torej silen in ljut! Na eni strani napredno in svobodomiselno narodnjaštvo, na drugi mednarodni reakcionarni klerikalizem v objemu nemškutarstva in vladnega mameluštva! Na eni strani nesebična ljubezen do domovine in iskrena skrb za višjo prosveto naroda, na drugi koristolovno demagoštvo in kramarska realna politika narodnega izdajništva! Boj bo hud, a krasen, ker se bode vršil za sveta narodna načela proti osebnemu častihlepu.

V nedeljo, dne 5. t. m. ima baje izvrševalni odbor narodnonapredne stranke zopet sejo glede bodočih volilnih borb. Ta seja bo pač prinesla tudi že jasnost glede kandidatov, saj je za organizacijo in za pričetek agitacije v naprednih vrstah že zadnji čas. Naše mnenje je, da se naj omeji naša narodnonapredna stranka na svoje dosedanje postojanke. V omejenosti naj se izkaže močno in zmagovito. Vsi nevarni ekspe-

Ljubezen.

Dve sliki iz življenja. Spisal V. F. Jelenc.

Marica.

Skozi zastrte gardine se kradejo motno-rdeči žarki zahajajočega solnea; v njih se trese v belih črtah prah, žarki se razlivajo po sobi, ki jo napolnjuje duh po raznih zdravilih.

V kotu elegantno opremljene sobe leži na postelji mož, star kakih petdeset let; upala so njegova lica, utisnjene njegove oči, da so mu izbočene velike podočne kosti.

Mirno in zaprtih oči je ležal mož na bolniški postelji. Le včas, kadar se je po njegovem obrazu plazil trak svetlobe, je odprl oči, kakor da bi čutil toploto in svetlobo... potem pa je zopet zamižal... In solnčni žarki so vztrepetavali, plazili so se po njegovem obrazu, po odeji, da so za hip postajale po njih bele valovite črte in zopet izginjale.

Tedaj pa so se na nasprotni strani odprla nalahno vrata in v sobo je stopila mlada ženska. Obstala je za trenotek, potem pa šla tiho po prstih do postelje in gledala bolnika. A poteze na njenem obrazu so bile tako trde, brez vsakega usmiljenja, sočutja.

Bolnik se je zganil, odprl je svoje oči in s tresočim glasom prašal:

„Ali si ti, Marica?“

„Mislila sem, da spiš!“

A njen glas je bil mrzel in hladen in bilo je, kakor da bolnik čuti to hladnost, ker njegovo lice je hipno preletel stresaj in njegove blede upadle ustne so se nabrale v bolešno potezo.

Molče sta se gledala bolni soprog in mlada soproga nekaj časa, a slednja se naposled obrne, da bi odšla. Bolnik se je nemirno zganil in s prosečim glasom rekel: „Ostani, Marica, tu!“

Skoro nevoljno se je obrnila Marica in rekla: „Kaj hočeš?“

„Sedi za malo časa tu sem k meni, ne pusti me samega, tako hudo mi je!“

„Ali hočeš, da pošljem po zdravnika?“

Bolešno se je nasmehnil starec: „Marica, za bolezen, ki me tišči, je samo en zdravnik!“

„A kdo?“

„Ti, Marica!“

„Jaz? Ne razumem te!“

Marica je stopila k oknu, soprog je pa malo dvignil glavo in del:

„Da, da, Marica! Vem, da se mi bliža konec, vem, da ne ozdravim več, a vseeno upam,

da mi moreš le edina ti podaljšati dneve mojega življenja!“

„Zakaj se razburjaš? Ne govori o tem!“

„Ne, pusti me, da govorim! Glej, Marica, tri leta so minula, kar sva poročena... Ali se še spominjaš onega trenotka, ko sem prosil pri tvojem očetu tvoje roke? — Ti si bila zadovoljna, zasmejala si se. Bil sem srečen! Mislil sem, da me ljubiš! In ko sva bila mož in žena, delal in mučil sem se, da bi osrečil edinole tebe, da bi poplašal ljubezen, ki sem mislil, da jo gojiš in čutiš do mene! Vse, vse, svojo kri, svoje življenje bi dal, da bi mogel izvabiti na tvoj obraz le en znak hvaležnosti... ljubezni!“

„Zakaj govoriš to?“

„Tako težko mi je danes v duši, kakor da je to zadnji dan mojega življenja, a prej nočem umreti, dokler ne govorim s teboj! Tolikrat sem že hotel to storiti, a vselej sem se zbal, da te užalim s svojimi besedami! — Ti veš, Marica, kako neizrečeno sem te ljubil in te ljubim še danes! A ti? Ti? Niti enega veselega nasmeha nisem videl na tvojih ustnih, niti enega prijaznega pogleda tvojih oči! Marica, zakaj vse to? Glej, žena, umirajoči soprog leži pred tabo in te prosi, da mu resnično odgovoriš na to, kar te praša.“

rimenti naj se opuste, ker vsak neuspeh naprednjake le bega in disgustira. V volilnih okrajih, kjer nastopi proti klerikalnem kaka druga svobodomiselna stranka, pa naj naprednjaki podpirajo dotično protiklerikalno stranko, bodisi da je slovenska gospodarska ali socialno-demokratska.

Zaupajoči v zavednost in svobodomiselnost slovenskih meščanskih in tržanskih slojev, trgovcev, obrtnikov, učiteljev in uradnikov, zremo v bodočnost ter smo že danes prepričani, da izidejo napredni Slovenci iz novega boja z zmagami, ki dokažejo svetu, da Kranjska še dolgo ne bo toli črna in nezavedna, kakor si domišljajo dr. Šusteršič, dr. Egger in Schwarz! „Slovenec“ je pisal na Silvestrov večer:

Novo leto bo stalo v znamenju deželnozbornskih volitev. Delati prognoze nima nobenega pomena, vedno so pomanjkljive. Toda to je gotovo, deviza naših nadaljnjih bojev je: **Proti nevednosti in neizobraženosti!**

To isto pravimo tudi mi.

Učiteljstvo in njegova organizacija.

(Iz kroga učiteljev.)

Z veseljem smo pozdravili „Slovenec“ članek št. 299 „Učiteljstvo in politične stranke“, ker je stvarno pisan, čeprav nam v nasprotnem smislu. Stvarno polemiko pozdravljamo vselej, za zavijanje resnice, laž, obrekovanje in podlo sumničenje, za slepilo javnosti imamo pa le — pasji bič. Ako nam bosta „Slovenec“ in „Domoljub“ nasprotovala stvarno, bosta dobila stvarne odgovore, drugače pa samo to, kar zaslužita. „Konkretno, gospodje!“ je izjavil dr. Krek v državni zbornici. Držimo se torej tega lepega sveta, ki se nam zdi tudi krščanski, dogovorimo se kot možje, ne pa kot nezreli politični otročaji.

Dne 29. decembra je imelo kranjsko deželno učiteljsko društvo svoje glavno zborovanje v ljubljani. „Narodnem domu.“ Ne mislimo govoriti o dnevnem redu in raznih razpravah pri zborovanju, mimogrede omenjamo samo to, da ni bilo pri zborovanju onega Kraševca, ki je v „Narodu“ nelogiško napadal Učiteljsko tiskarno in delovanje voditeljev društva, niti onih malkontentov, ki so v „Unionu“ zabavljali črez vodstvo društva. Tako delo ni možko. Kdor ve ali zna kaj boljšega, naj se oglasi pri društvenih zborovanjih; takrat sme vsakdo govoriti neovirano, odkrito in javno. Za hrbtom praskati, poniževati preizkušene in izkušene, delavne može, ne sme biti več delo moža, narodnega odgojitelja.

Tako neznačajno postopanje je osramotilo tudi naš g. tovariš, deželni in državni poslanec

Tiho reče Marica: „Kaj hočeš od mene?“

Bolnik se izkuša dvigniti, a preslab je, vselej omahne nazaj, Marica hladnokrvno opazuje ves ta njegov trud, rada bi mu pomagala, a v njeni duši je bil tak odpor, da se ni mogla ganiti z mesta. Ko se mu vendar posreči, da se je zravnal, molče ogleduje nekaj časa s svojimi mrtvimi, upalimi očmi svojo soprogo in slednjič reče: „Marica, ali mi hočeš odgovoriti?“

„Ne vem, kaj misliš prašati.“

„Marica, ali me ljubiš?“

Hitro in v eni sapi je izrekel bolnik te besede, bile so glasne, a obenem tako proseče, da se je Marica nehote zgenila... Obledela je in šinila z roko v lase...

A odgovoriti ni mogla...

Starec je čakal odgovora, ko pa ga ni dobil, prašal je še enkrat, a sedaj je bil njegov glas obupan, tih: „Marica, ali me ljubiš?“

Molčala je Marica...

In tretjič je prašal starec: „Marica, prosim te, govori!“

Proseč in pridušen je bil njegov glas.

Tedaj se pa Marica zravna, v obledela lica ji šine lahna rdečica, nato odločno in mrzlo reče: „Ne!“

Ko čuje bolnik ta odgovor, omahne nazaj... Čez nekaj hipov pa zopet reče: „Ti me nisi ljubil nikdar?“

Fran Jaklič s tem, da je za omenjeni dan objavil v „Slovenec“ svoje mnenje o našem delovanju, čeprav ni bil pri zborovanju navzoč. Bodimo torej možje, delujmo tudi kot taki, saj nam je jasno, da v političnem prepričanju ne moremo biti vsi po enem kopitu, a pri delu za narod naj nas ne razdvaja nobena sila.

Pri tem pa ima g. tov. Jaklič veliko napačnih nazorov, ker ni vestno opazoval vsestranskega razvijanja šolstva in organizacije našega učiteljstva tekom let. On trdi, da namen vsake stanovske politike je predvsem koristiti svojemu stanu in razvoju šolstva. Podlaga temu je stanovska organizacija in stanovsko časopisje. Njej ne more in ne sme biti mar napredek ali moč posamezne stranke, ampak le korist in napredek stanu. Ako je organizacija stanu privesek kake stranke, je zavožena in nemogoča. Tisti hip, ko organizacija pokaže kakšno določno politično barvo, je razmerje takoj drugačno.

V stanovski organizaciji mora biti prostora za vse člane istega stanu. Organizacija se ne sme vtikati v dnevna politična vprašanja, v njej so združeni lahko člani najrazličnejših političnih, verskih in socialnih nazorov. Politiško je vsak posamezen član organizacije popolnoma svoboden, sam se udeležuje političnih bojev kolikor hoče, izpoveda versko naziranje kakoršno hoče, za to se stanovska organizacija prav nič ne briga in tudi ni odgovorna za nastopanje posameznih članov.

Stranke potem presojuje težnje in zahteve stanovske organizacije, ker se nobena ne boji, da bi se okoristila nasprotna politična stranka, ako se pomore stanu, v katerem so združeni pristaši najrazličnejših strank.

Mi se v resnici čudimo g. Jakliču kot deželnemu in državnemu poslancu ob tej izjavi. Na videz je to načelo nekaj izvrstnega, samo-obsebi umljivega, lahko izpeljivega, do skrajnosti svobodomiselno, za šolstvo in učiteljstvo jako koristno in za narodno blagostanje uspešno; če pa pogledamo stvar natančneje, je pa to nemogoče in pesek v oči.

Ako je že Marija Terezija kot ženska spoznala, da „die Schule ist ein Politicum“, temveč velja danes, ko se vsi narodi trgajo za nadoblast nad šolo: čigar šola, tega je bodočnost. In v tem razvoju, v tej vojni naj bi stala vsa šolska organizacija z učiteljstvom vred mirna, neutralna, tiha in nepristranska? Po Jakličevem receptu bi moralo vse učiteljstvo prav mirno in tiho sprejeti batine po hrbtu, ko je pisal dr. Krek v „Slovenec“ svoj „pons asinorum“? Napredno učiteljstvo je moralo stopiti v politični boj za svoj žaljeni ugled in ukradeno spoštovanje. Niti ganiti bi se ne smelo, ko je dr. Šusteršič javno hujskal ljudi, trdeč, da sedanja šola je prokletstvo za naš narod, ko je grozil, da naj

„Nikdar!“

Ječe ponovi starec: „Nikdar! Nikdar!“

Molk je nastal v sobi, čulo se je le globoko dihanje bolnega starca...

Marica je stala ob oknu, zavedala se je, kaj je storila s temi svojimi besedami, a drugače ni mogla. Bila je prepričana, da imajo te besede v sebi ostro in strupeno ost, ki se brezdvomno globoko zareže v srce umirajočega soproga! Dolgo vrsto let se je hlinila pred svetom, a danes ni mogla več molčati... Bilo ji je vseeno, naj se zgodi karkoli...

Pogledala je na posteljo in ustrašila se je steklenih oči, ki so bile uprte naravnost vanjo...

Molk je prekinil soprog, ki je tiho, komaj slišno prašal:

„Tudi takrat me nisi ljubila, ko si vesela in z nasmehom privolila, da se poročiva?“

Marica ni mogla nazaj, ni mogla preklicati tudi tega, kar je prej odgovorila, zato je mrzlo rekla:

„Ne, tudi takrat ne!“

„Zakaj si potem privolila? Zakaj si s to lažjo uničila srečo svojega mladega življenja, zakaj si s to lažjo zagrenila meni zadnje čase mojega življenja? Zakaj, Marica, zakaj? Igrala si se z mano, igrala sama seboj! Predrznna igra z življenjem, Marica, je bil ta tvoj korak! Pazi, da se ne maščuješ nad tabo! Zakaj mi nisi po-

si učitelji numerirajo kosti, ako ne bodo tihi; tisti naj plačujejo učitelje, ki imajo od šole največ koristi in ne kmet! Ravno tako bi morali biti menda vsi učitelji tihi, ko „Domoljub“ in „Slovenec“ dan na dan udrihata, hujskata, obrekujeta šolo in učiteljstvo, trdeč, da je sedanja šola brezverska, učiteljstvo brezversko, da učitelji hočejo vreči Boga iz šole, da ne pustijo moliti „Očenaša“. Učitelji so framasoni, pišejo klerikalni listi; učitelji se borijo za svobodno, brezversko šolo, so zvezani s Hoekom, — zanje ne dovolimo niti krajcarja več za povišanje plač. Učiteljstvo je za vse te trditve zahtevalo dokazil, že pet let prosi odgovora, a odgovora ni in ni, ker ga klerikalizem dati ne more. To bi bili mi res pravi norci in ne učitelji, ako bi se pustili od katerekoli stranke tako nespodobno zaničevati, poniževati, zasramovati ter si jemati pri ljudstvu ugled in zasluženost spoštovanje. Tako postopanje je pregrešno, neumno, šoli in učiteljstvu škodljivo, a kljub temu je g. Jaklič ponižni sluga učiteljstvu in šoli sovražne stranke.

Trditev, da bi vsak ud organizacije imel lahko vso svobodo, da bi smel v politiki in javnosti kazati versko naziranje, kakoršno hoče, je naravnost neumna, za državnega poslanca nespodobna. Mi smo vedno kazali in trdili, da smo katoličani, a ne klerikalnih krivoverskih nazorov, da visoko cenimo vero in prave katoliške duhovnike, pa kljub temu je metal na nas klerikalizem ogenj in žveplo, zasramoval nas je, zaničeval ter jemal pri ljudstvu sistematiško ugled in dobro ime, ker smo mu bili nevarni radi nadvlade in mandatov. — Mi smo bili v organizaciji vedno nad strankami; v društvenih zadevah so se razpravljale pri zborovanjih vedno zgolj šolske in stanovske koristi, v zadnjem času pa v prav veliki meri tudi demokratska načela na šolskem polju in delom med narodom. Ako se je grajalo krivoversko klerikalno, šoli nasprotno delovanje tupatam, se je to moralo storiti, ker isto deluje za ljudstvo na videz dobro, a v resnici mu koplje grob, nasprotuje prosveti, demokratskemu razvitku vkljub svojemu demokratskemu programu. Le zato smo klerikalce klicali na odgovor v svojem organizacijskem listu, a odgovora niso dali do danes, ker ga dati ne morejo.

Vedno smo strogo ločili katoliško vero, katoliško duhovščino od krivoverskega nenarodnega, protikulturnega klerikalizma. Katoliška vera je svobodomiselna nad vse. Krivoverski klerikalizem je pa oni del katoliške stranke, ki koplje grob krščanski misli z zlorabo vere, lažjo, obrekovanjem. S tem klerikalizmom bije boj učiteljstvo, ker mu je do skrajnosti nasproten, in biti ga bo moralo, dokler se naš narod ne očisti sramotne kuge,

vedala tega takoj prvi trenotek? Veruj mi, da bi te ne bil sovražil, da, spoštoval bi te! A tako... ah, povej, Marica, zakaj si storila to?“

Marica je pogledala v svojega soproga, hotela je odgovoriti, a glas ji ni mogel iz grla, strah jo je postalo napol mrtvega človeka... Naglo se je obrnila in odšla iz sobe.

Starec pa se je dvignil, kakor da bi hotel za njo, da bi jo pridržal... a preslab je bil, iztrošene so bile njegove moči... omahnil je in obležal na postelji.

Stemnilo se je med tem v sobi; solnčni žarki so se stresavali in izginjali; tiho je bilo naokoli, le zdajzndaj je prihajalo s ceste ropotanje voz in oddaljeno govorenje.

Starec pa je ležal nepremično na postelji, le včasih se je nemirno zganil, prsa so se mu dvigala, obupni vzdihovi so polnili sobo.

O, da bi se sedaj nad njim sklonila glava človeka, ki ga ljubi, da bi mu otrl kdo mrzli pot, da bi mu zašepetal kdo tolažilne besede, ki bi mu tako dobro dele v tem groznem trenotku! Ali nikjer nikogar, nikjer! Sam, sam!

Tri dolga leta je hrepenel po sreči, tri dolga leta je čakal njene ljubezni, bolelo ga je, da je bila Marica tako hladna, a vseeno je pričakoval časa, da mu pokaže žena svojo ljubezen...

ki nima o morali, etiki, značajnosti, pravici in resnici najmanjšega pojma. Ta pošast je napovedala učiteljstvu že pred petimi leti boj na življenje in smrt. Ta boj se mora dobojevati, in sicer za učiteljstvo častno, ako je na svetu še kaj pravice in resnice ter krščanske vere in ljubezni.

Učiteljstvo, ki ima poštene namene za razvitje šolstva, demokratskega razvoja med našim narodom v vsakem oziru, ne more in ne sme paktirati z njim pod nobenim pogojem. Ono se je moralo postaviti po robu temu nestvoru na vsej črti, ker je drugače naš narod obsojen na smrt. Radi tega ne more biti niti najmanjšega govora v učiteljski organizaciji o udih, ki so klerikalci po prepričanju ali iz koristolovstva. Teh ne maramo imeti v svoji organizaciji, ker njih „prepričanje“ nasprotuje državnim šolskim zakonom, zanje je ta zakon nesprejemljiv, ker je od papeža proklet; prisegli so sicer, da se bodo zakona držali pri pouku, a so zavrgli svetost prisege s tem, ker rujejo zoper šolo, zoper šolsko organizacijo, zoper učiteljstvo, narodno prosveto, demokratsko naziranje in zoper svetinjo narodnosti. Mi smo vse to klerikalizmu dokazali, pozvali ga na odgovor, a na vse to modro molči! Klerikalci drugače govore, a drugače delajo; spredaj se nam laskajo, a zadaj nas pobijajo s koli. To poslanec Jaklič ve, zato je njegovo dobrikanje podobno ravnanju Turka, ki drži džavra za vrat, govoreč: „Ne boj se, brate!“ — pa mu prereže vrat...

Borba za zemljo.

Spisal dr. Bogumil Vošnjak.

Zemlja je oni mogočni činitelj, ki preobrazuje človeka, ki daje poseben enačaj vsem državnim in gospodarskim pojavom in dejstvom. Za ves razvitek narodne duše, za oblike gospodarstva in državne ustave je značaj zemlje, ki jo ima narod v svoji lasti, so geografski pogoji velikega, neoporečnega pomena. Zaradi tega leži velika tragika v vsakem dogodku, ki goni domačina z lastne zemlje. Industrijalizacija je eden izmed glavnih vzrokov, da zapuščajo množice poljedelcev rodno zemljo in vstopajo v vrste tovarniškega delavstva. V tem slučaju navadno ni posebno razvito čuvstvo ločitve od rodne grude. Saj je dana delavcem priložnost, se vrniti domu, saj potisne mesto s svojimi užitki čisto v ozadje spomine na skromne razmere v vasi, iz katere je prišel delavec. Izseljivanje pa zapušča v onih, ki so se ločili od domače zemlje, čisto druge sledove. Izseljenc pride v državo, kjer vladajo drugi zakoni, kjer se gospodarski stroj temeljno razlikuje od onega domače države; vse mu je tuje. Na njega morajo učinkovati spomini na domačo grudo posebno globoko. Če tudi je bila domača zemlja izseljencu

Osrečila, pomladila bi ga njena ljubezen, slajšala bi mu tugobne dneve življenja! Samo zadovoljnega pogleda, samo ljubeznive besede... In ko je čutil, da nosi smrt v sebi, hotel se je prepričati... Na smrtni postelji je spoznal, da je bilo vse hrepenenje, vsa ljubezen njegovega življenja prazna, neumna!

Zmračilo se je medtem. S temo se je razširjal mir nad zemljo.

Tiho je bilo naokoli...

Naenkrat se je zazdelo starcu, da so se v sosednji sobi nalahno odprla vrata, čul je vesel in pridušen Maričin vzklik, ki pa ga ni mogel razumeti. Prisluskaval je, a slišal ni ničesar...

Potem je bilo nekaj časa vse mirno. Nato so se odprla vrata v sobo, kjer je ležal, vstopila je s svetilko v roki Marica, po prstih je šla do postelje, pogledala na soproga, polglasno zamrmrala: „Spi!“ in odšla.

A on ni spal! Čul je dobro vse! Čul je njene oprezne in tihe korake... zatisnil je svoje oči, ker ni hotel videti svoje soproge.

Tedaj pa je čul v bližnji sobi napolglasen razgovor, razločil in spoznal je glas svoje žene, ki mu je odgovarjal moški glas! Poslušal je, a ni mogel spoznati, kdo da bi bil pri njegovi

mačeha, vendar ga še veže stotero vezi na oni košček zemlje, ki ga je ostavil onstran morja.

Vsako tako tragiko zmanjšuje neizprosno gospodarsko dejstvo, ki je gnalo delavca v tovarno, izseljenca v tujino. Mnogo bridkeje je pa, ako ne provzroča gospodarstvo te ločitve od zemlje, ampak ako sovražna država sega s svojo brutalno silo v posestne razmere podvrženega naroda. Da je zmagovalec pregnal podvrženo pleme z rodne zemlje, to je bilo v davni preteklosti občeveljavno načelo. Da pa bo Prusija, ki je ustvarila moderno Nemčijo, po mnenju Nemecev to prvo svetovno kulturno silo, postopala dandanes s Poljaki na tak otavističen način, kakor ob času preselitve narodov razna germanska plemena s svojimi robovi, to dejstvo meče prav čudno luč na značaj nemške kulture. Kako ponosno hvalijo profesorji s svojih katedrov ta nemški „Rechtsstaat“, kjer odločuje samo pravica! Kake lepe teorije so si izmislili po nemških vseučiliščih o pravnem značaju države! A evo, sedaj kaže moderna pruska država iste znake prvobitne brutalnosti, kakor v davnih predzgodovinskih stoletjih!

Hujšega sredstva v borbi proti sovražnemu narodu nima država, kakor je prisilna razlastitev zemlje, na kateri živi. In tak strašen udarec je zadel narod, ki ima izmed vseh Slovanov največ državne preteklosti, največ državnih tradicij. Del stare poljske države so vse provincije, kjer bodo sedaj uradniki pruske države odjemali Poljakom lastno zemljo, jih gonili z lastne grude. Poljaki so res mnogo grešili tekom poljske zgodovinske dobe, pa take usode niso zaslužili. To je borba za zemljo pradedov, za vse one intimne spomine, ki vežejo narod na rodno zemljo. Podobne borbe, kakršna čaka sedaj Poljake, ni z lahka najti v državni in gospodarski zgodovini našega časa.

Kdor hoče z zanimanjem zasledovati to borbo, mora poznati sodobno gospodarsko organizacijo Poljakov na Pruskem. — Prusija šteje tri in pol milijona Poljakov, ki bivajo na Poznanjskem v zapadni Prusiji in v Gornji Šleziji. V teh krajih so Poljaki po pretežni večini poljedelci. Odkar se pa Nemčija industrijalno razvija tako silno, nastajajo v pruskih industrijalnih okrajih velike poljske delavske kolonije. Pa tudi poljski delavci se iz prave ljubezni do domače zemlje silno radi vračajo domu na deželo. Središče Poljakov je Poznanj, mesto, ki je bilo nekdanje čisto poljsko in kjer imajo Poljaki še danes velik vpliv. Najhujša narodnostna borba med Nemci in Poljaki je okoli Gdanskega. Ako zasledujemo gospodarsko organizacijo Poljakov, najdemo mnogo, kar nas spominja na gospodarsko osamosvoje Slovencev. Poljaki so si namreč ustvarili krepko združništvo, ki jim je v boju proti Prusom prava opora. Podatke o poljskem združništvu sem zajemal iz knjige vseučilišnega profesorja v Kielu, Bernharda, ki je spisal iz-

ženi... Tih je bil njih razgovor, da ga starec ni mogel razumeti...

Polastila se ga je grozna slutnja!

Marica sedi v bližini umirajočega soproga s svojim ljubimcem!

Zapeklo ga je v duši, ko je pomislil nato; ni ga toliko mučila zavest, da ga žena ne ljubi, da ga ni ljubila nikdar, a polastil se ga je gnus in stud do ženske, ki sedi, ko ji umira mož, v naročju svojega ljubimca, ki ne razume in pojmi veličanstva smrti.

A vendar ni mogel verjeti, da bi mogla storiti Marica kaj takega...

Prepričati se mora!

Dvigniti se hoče raz postelj, tiho hoče stopiti v sosednjo sobo, da vidi, kdo je pri njegovi soprogi!

Počasi je zlezal s postelje, večkrat je omahnil, predno se mu je to posrečilo... a tako slabé so bile njegove noge, da se je moral oprijeti za stol, da ni padel. Tresel se je po vsem telesu.

Toda, mora, mora do nje!

Šel je tiho in polagoma naprej, oprijemal se je stene, vsak korak se je ustavil, da bi si zbral novih moči, zadrževal je sapo, držal roko

redno zanimivo knjigo „Das polnische Gemeinwesen im preussischen Staat.“ Predno pa začnemo s poljskim združništvom, je potrebno, da obrnemo svojo pozornost na ono značilno izpremembo vihravega poljskega narodnega značaja stare šole. Poljaki, katerim je pruska vlada napovedala borbo na življenje in smrt, to niso fantasti iz leta 1830. in 1863.

Izmed slovanskih plemen so se Poljaki izdavna odlikovali po svojih živih političnih instinktih. To, kar nemškemu plemenu čisto manjka, brezuslovna požrtvovalnost veliki ideji, to je stara dedščina slovanskih plemen. Poljaki so imeli tistega političnega ognja žal le preveč, kar je bilo v kvar njih državi. In v najnovjšem času so fanatični bojovníki za novo Rusijo le nov dokaz silnih političnih instinktov, ki so pa narodu, ki je živel pod merodajnim nemškim vplivom, kakor Slovenci, skoraj tuj. Pravo hekatombo žrtev so doprinašali poljski možje in žene svoji raztrgani domovini. Zgodovina poljske emigracije ima pa tudi svoje temne strani. Domišljija poljskih revolucionarjev je bila večja ko njih zdravi razum. V Parizu je bila nekdanje provizorična poljska vlada, ki je dajala povelja poljskemu narodu. Po ponesrečeni revoluciji l. 1830. se je napolnilo deset tisoč poljskih vojakov in rodoljubov v Pariz; bil je to „marš skozi Evropo.“ To so bili izrastki prevelikega političnega temperamenta.

In s tem narodom fantastov in sanjačev se je izvršilo čudo. Izpremenil se je, postal praktičen, hladno preračunljivo. Kako pa je prišlo do tega? Iztreznil se je, bi mislili. Pa to ni glavni vzrok. Med poznanjskimi Poljaki so si priborili veljavo drugi sloji; med njimi ne odločuje več žlahta, ampak kmet. Poljaki so postali demokratski narod. Med ljudstvom pa so gotovo prevladali vedno razlogi uma in egoizma, in ne oni političnega donkišotstva. Brž ko so drugi sloji prišli na površje, ko je zamenil poljski kmet plemiča, predrugajčila se je tudi smer poljskega političnega življenja.

Eden prvih izmed emigrantov, ki so se iz Pariza vrnili domu, da bi po vseh nadlogah, ki so zadele poljski narod, začeli plodonosno delovanje v prid Poljakom, je bil dr. Marcinkovski. Skoraj si je pridobil velik vpliv in ugled. Njegova naziranja so bila demokratična, izprevidel je, da bo treba ubrati druge strune, in ne onih, ki so jih ubrali žlahčiči, ako bi naj bila borba za poljsko narodnost uspešna. Srednji stan je Poljakom popolnoma manjkal, ustvariti ga, je smatral Marcinkovski za eno svojih glavnih nalog. Izmed podjetij, ki jih je ustvaril, je imelo največje uspehe društvo, ki bi naj podpiralo poljske dijake. Dobro vedoč, da je vsak napredek odvisen od inteligence, je izkušal s podpornim društvom olajšati študij poljski mladini. To društvo, ki jo je Marcinkovski osnoval v štiridesetih letih, deluje še danes in se imenuje po svojem ustanovniku. Značilno je,

na svojih prsih, da bi ne bilo mogoče slišati utripov njegovega srca, ki je bilo tako naglo in močno... Prišel je do vrat... Tu pa mu je popolnoma zmanjkalo moči, klecnile so mu noge in sedel je na stol, ki je stal blizu vrat...

Razgovor v bližnji sobi je postal malo glasnejši, stavec se je naslonil na vrata in je poslušal...

V sosednji sobi je na divanu sedela Marica, a poleg nje mlad, lep in eleganten mož!

„Marica, kaj ti je? Tako solzne in žalostne so tvoje oči! Kaj se ti je vendar dogodilo?“

S trepetajočim glasom odgovori Marica:

„Nič, nič, tako čudno tesno mi je v duši!“

„Kako naj te tolažim, duša, ko ne vem, kaj ti je?“

„Govorila sem danes s soprogom: povedala sem mu, da ga nisem ljubila nikdar!“

„Marica, zakaj si storila to velikansko nemurnost, da si se poročila z njim? Zakaj si zakopala svoje mlado življenje v živ grob?“

„Ko bi vedel, Gustav, kako se kesam! Napol otrok sem bila takrat. Oče in mati sta mi slikala veselo življenje! Lagala sem in hlinila sem se! Toda danes vem, da sem s to lažjo uničila svojo mladost, svoje življenje! Tišči me ta greh!“

da je šel narodni razvitek pri Slovencih isto pot, kot pri poznanjskih Poljaki ter kakor tam je ves nadaljni napredek odvisen od inteligentnega naraščaja.

(Dalje prih.)

Jezikovna in narodna sprava.

Beckovo ministrstvo je pri svojem nastopu vlade sprejelo troje velikih nalog: prva je bila volilna preosnova za državni zbor, druga obnovev nagodbe z Ogrsko in tretja je jezikovna in narodna sprava. Prvi dve nalogi je Beckov kabinet izvršil; zdaj pa se ima lotiti še najtežje in najvažnejše. Kakor je videti, hoče vlada predvsem pričeti svojo spravno akcijo na Češkem in na Moravskem. Predlogov, kako naj bi se češkemu in nemškemu jeziku v uradih in v javnosti zajamčila popolna enakopravnost, je baje že na izbero. Samó Čehi so pri ministrstvu vložili že 7 spomenic in predlogov, po časopisih pa se oglašajo nebroj inicijativ in mnenj. Vsi nemški in češki listi so polni člankov o tem vprašanju, vsi člankarji naglašajo nujno potrebo, da se doseže pravična in vse zadovoljiva sprava, toda Nemci ne kažejo prav nič resne volje, odstopiti od dosedanjih svojih predprav. Nekateri člankarji so naravnost arogantni. Nemški minister krajan Peschka piše: „Današnje stališče Nemcev na Češkem je tako, da nimajo prav nobenih trdnih pravic ter so v vsem navezani le na kompromisno pot. Temu stanju se mora napraviti konec, in Nemci ne smejo biti več odkazani na dejanja milosti. Narodna sprava se doseže le takrat, če se dožene sloga med narodom. Vlada ne more take sprave diktirati in jo predpisovati z gotovimi zakoni.“ Minister Peschka je torej položaj postavil na glavo, kajti prav Nemci so bili že doslej gospodarji in Čehi so si morali vsako narodno mrvico šele z najhujšimi boji priboriti. Bivši nemški minister krajan Prade pa piše še predrznejše: „Nobenih novih koncesij Čehom! Nemci nimajo v ničemer odnehati; notranji češki uradni jezik se ne more nikdar uvesti v tolikem obsegu, kakor se je to že prakticiralo s tem, da je praško višje deželno sodišče ukazalo okr. sodišču v Hebu, da mora sprejemati češke uloge.“ In Prade že grozi z obstrukcijo Nemcev, ako se ne dožene sprava po nemški želji, ter dostavlja, da je „že danes gotovo, da bodo koncem koncev Nemci vendarle izšli iz boja kakor zmagovalci, kajti Nemci so gospodarsko mnogo silnejši kakor Čehi in 60 milijonov Nemcev izda v borbi narodov več kakor 6 milijonov Čehov!“ Prade šteje torej vse Nemce to- in onstran državnih mej ter pošilja že danes vse nemštvo v boj proti Čehom. Toda šovinist je pozabil, da Čehi niso osamljeni, kajti za njimi stoji vse slovanstvo. Gotovo je, da taki glasovi iz prevzetno domišljavega in nasilnega nemškega tabora ne obljublajo ugodne rešitve pravne akcije. Ker pa se oglašijo za narodno in jezikovno enakopravnost tudi drugi avstrijski narodi, predvsem Jugoslovani, torej tudi Slovenci, postane vsa akcija še kompliciranejša in še težavnejša, pa menda tudi še neizvršljiva.

„Ali, Marica!“

„Ne, ne, ne govori! Greh je to, velik greh! Svoje življenje sem privezala z lahkomišelnostjo besede, z nepremišljenim dejanjem na moža, ki je zato nesrečen. Na svoje rame sem vzela težko breme, ki naj ga nosim vse svoje življenje! Sama sem kriva svoji nesreči, a tako težko nosim vse to! Cele noči ne morem spati, kolnem oni nepremišljeni trenotek, kolnem sebe, ves svet! Ah, ti ne moreš razumeti, Gustav, kako grozno mi je, ko gledam njegove osteklenele oči, ko poslušam njegove besede!“

„Kako je soprogu?“

„O, ne spominjaj me nanj! Gustav, Gustav, kako sem nesrečna!“

Naenkrat se odpro vrata in v sobo omahne stari soprog, hoče k njima, a tedaj zahrope: „Marica!“

Stemni se mu pred očmi... omahne in se zgrudi.

vejša. Nemci razumevajo pod besedo „sprava“ pač le kapitulacijo slovanskih in drugih narodov; te kapitulacije pa ne doživé nikdar.

Politične vesti.

V jubilejnem letu. 60. vladarsko leto se je začelo in povsod se pripravljajo, da proslave ta izredni jubilej s čini dobrotelja, usmiljenja in humanitete. Razne občine mislijo predvsem na svoje uradnike in svoje delavce, saj imajo pravi največ zaslug za gospodarski in socialni red in uspeh občin, a so za svoje delo slabo plačani; misli se tudi na siromake, na zanemarjeno mladino, na hirajoče in na težko bolne in misli se na ustanovitev šol in raznih zavodov s plemenitimi človekoljubnimi tendencami. Tudi avstrijski parlament proslavi cesarjev jubilej z velikim dobrotelnim činom na čast Njegovega Veličanstva. Dunajska „Information“ predlaga, naj se proslavi cesarjevo 60letno vladarstvo s tem, da se l. 1908 opusti v parlamentu vsaka obstrukcija, — naj se dožene sprava med narodi in naj se sklene zavarovanje za starost in invalidnost. Pri teh treh činih more sodelovati vsaka stranka. Obstrukcije so siti vsi narodi, saj uničuje parlamentarno življenje; narodna sprava je prvi pogoj močnega socialno-gospodarskega delovanja in socialna reforma je glavna naloga državnega zbora. „Information“ predlaga, naj se snidejo vsi načelniki vseh strank in klubov, da sklenejo omenjene tri dobrotelne čine in doženejo tak državnozborni opravilnik, da bo onemogočena vsaka obstrukcija. Tega bi bil cesar najbolj vesel. Da se to doseže, pa mora pomagati Beckovo ministrstvo, ki je doslej le dovrševalo od Gautscha in Koerberja začete in že vpeljane akcije in ki ima zdaj priliko, pokazati svojo lastno inicijativnost in državniško sposobnost. Temelji demokratske ustave so položeni, država ima 10 let časa, konsolidirati se v svoji notranjosti ter izvršiti veliko in nujno socialno reformsko delo. Narodi hočejo realnih in pozitivnih koristi, hočejo miru, uspešnega dela in poštenega zaslužka, s tem pride v državo sreča, zadovoljnost.

Računski sklep za l. 1907 izkazuje v državnem gospodarstvu za Avstrijo in za Ogrsko jako ugoden uspeh. Avstrijsko državno gospodarstvo izkazuje 146 milijonov kron prebitka, a tudi ogrsko državno gospodarstvo izkazuje prebitok 111.7 milijonov kron. Vendar nimajo narodi nič od tega, ker požro vse prebitke novi topovi, nove puške, nove bojne ladje, velike penzije nešteti upokojeni ministri, redakcije vladnih listov in druge izredne vladne „potrebščine“. Dobre letine se poznajo le pri bogatih in najvišjih srečnikih; ubogi sloji pa ne čutijo nikakih olajšav.

Iz Hrvatske. Po razpustu sabora vlada po vsej Hrvatski vedno živahnejše življenje. Z mrzlično agilnostjo se pripravlja vse na volitve. Vse stranke se trudijo, da pridobe čim več terena. Od starih Madžaronov pa do socialnih demokratov se vse stranke oborožujejo, da v odločilnem času tem izdatnejše posežejo v volilno borbo. Skratka: vse se giblje in človeku se dozdeva, kakor bi stal pred velikanskim, razvijajočim se kaosom. — 23. decembra je zborovala hrvatska stranka „prava“, ki je pri zadnjih saborskih volitvah kandidirala na skupnem koalicijskem programu, ki mu je bila za podlago reška rezolucija, a je zdaj sklenila, da z ozirom na splošni politični položaj, v svrhu, da skupno odbijejo madjarsko nasilje, sicer še nadalje ostane v hrvatski koaliciji, da pa hoče v vseh njej odmerjenih volilnih okrajih kandidirati na samostojnem strankarskem programu. Nadalje je stranka izjavila, da je pripravljena za volitve paktirati tudi z ljudsko, kmetško (pučko seljačko) stranko in onimi elementi iz Starčevićeve stranke, ki ne odobravajo Frankove politike, voljna je tudi kooperirati s krščanskimi socialci. Vsekakor je ta ukrep hrvatske stranke prava nekako koncesija konservativnejšim strankinim pristajšem. — Frankova stranka se prav resno pripravlja na odločilni boj, ki naj odloči nje nadaljnjo usodo. Značilno pa je, da se v tej

stranki vedno jasneje kažejo dve struji; ena hodi brezpogojno z dr. Frankom, druga takozvani desidenti, pod vodstvom Dr. Mile Starčevića, ki bi se radi iznebili Frankovega paševanja. Na vsak način bi bilo želeli, da zmagajo pošteni in zmerni elementi nad židovskim koristolovcem in dunajskim agentom dr. Frankom. Starčevićanska stranka upa čim izdatnejšega plena zlasti na stroške stare madžaronske ali takozvane narodne stranke. — Tudi ta stranka se izkuša reorganizirati in zbrati zopet svoje razbite ostanke. Na to stranko polaga glavno upanje dr. Rakodeczay. Stranka pa ni složna in ima 3 frakcije! 28. t. m. je imel del stranke svoje zborovanje in sklenil, da se ima za podlago delavnega programa „narodne“ stranke vsprejeti vladni, oziroma banov program. Na tem shodu je tudi Rakodeczay razvijal svoj program, ki je po besedah lep in bi ga pohvalili, ako ne bi vedeli, da niso to samo prazne fraze in obljube. Kdo bi mogel samo zaupati izvrševalnemu organu Košut-Wekerlove politike! — Upati je, da tudi ta „lepi“ vladni program ne obvaruje madžaronske stranke pred zasluženim usodo.

Klerikalci na Hrvatskem. Značilno je, da že tudi na Hrvatskem vedno smejeje dviga svojo glavo mednarodni klerikalizem. Res, ni zastoj hodil zadnji čas po Hrvatskem škof Bonaventura. Internacionalna hijerarhija se oborožuje na vsej črti, da zatira in duši svobodo narodovo. Sestanek slovensko-hrvatskih klerikalnih študentov, poset škofa Jegliča in zadnje dni predavanje dr. Kreka in še razne druge okoliščine so nam simptomi in jasni opomini, da bi se na Hrvatskem vse napredne stranke brez izjeme še pravočasno zavedle svoje naloge, ako nočejo, da tudi v Hrvatski nastanejo kranjske razmere! — Posebno glasni postajajo djakovski klerikalci, ki so zadnji čas osnovali tudi svoje lastno glasilo in na smel način zlorabljajo slavo velikega hrvatskega rodoljuba, biskupa Strošmajerja. Otvorili so po vzoru slovenskih klerikalcev tudi že takozvani „socialni tečaj“. Za 29. in 30. t. m. so pozvali dr. Kreka, ki je v avstrijskem drž. zboru govoril za ločitev cerkve od države, na Hrvatskem pa seveda po stari kranjski šabloni udrihal po francoskih, slovenskih, hrvatskih etc. framacoskih. Vidi se, da so hrvatski klerikalci prav zvesti in marljivi učenci kranjskih klerikalnih demagogov. Čutijo, da mora tudi na Hrvatskem priti splošna in enaka volilna pravica, in skušali se bodo liki slovenskim klerikalcem okoristiti s politično nerazsodnostjo ljudskih mas.

„Največja ogrska industrija je fabriciranje Madjarov“, je pisal Björnson. Da je govoril in pisal resnico, dokazuje oficijalna madjarska statistika. L. 1890 je bilo razmerje narodov na Ogrskem v odstotkih sledeče: Madjarov 48.5%, Nemcev 13.1%, Slovakov 12.5%, Rumunov 17.1%, Malorusov 2.5%, Hrvatov 1.3%, Srbov 3.3% in drugih raznih 1.7%. L. 1900 je znašalo vse prebivalstvo Ogrske 16,721,574 oseb, in sicer 51.4% Madjarov, 11.8% Nemcev, 11.9% Slovakov, 16.7% Rumunov, 2.5% Malorusov, 1.1% Hrvatov, 2.6% Srbov in 2% raznih drugih. Tu se vidi, da se Madjari silno množe, vse druge narodnosti pa padajo po številu. In vendar imajo Slovani več otrok, kakor Madjari, ki so znano neploden narod. Malorusi se baje sploh prav nič niso pomnožili tekom celih 10 let! Sicer pa madjarska vlada sama odkrito priznava, da je njena statistika neresnična, češ, da je Šokec, Bunjevce in Ilirce (!) prištela med razne narodnosti. Ti trije, Šokeci, Bunjevci in Ilirci (na Reki!), pa so seveda Hrvatje in Srbi. Ker se tudi na Ogrskem manipulira pri narodnem štetju s pojmom „občevalni jezik“, štejejo, seveda skoro vsakogar, ki govori tudi madjarski jezik, za Madjara! Tako so naredili goljufno na stotisoč laži-Madjarov iz resničnih Slovanov, Nemcev in Rumunov.

Štajersko.

Narodna štajerska stranka na delu!

22. dec. so se sešli v Celju skoraj vsi zastopniki okrajnih odborov k prvemu posvetovanju novega glavnega odbora narodne stranke. Odboru načeljuje tudi nadalje g. dr. Vek. Kukovec; z ozirom na zares ogromno delo pa je pritegnil odbor še po enega podpredsednika, tajnika in blagajnika. Shod je razpravljal o svojem stališču nasproti naprednim štajerskim poslancem z ozirom na glasovanje proti nagodbi ter se je končno sprejela sledeča resolucija: Na zaupnem shodu v Celju dne 22. grudna 1907 zbrani zaupniki narodne stranke odobravajo nastop in glasovanje poslancev jugoslovanskega kluba in posebno spodnještajerskih poslancev Robleka, Ježovnika in dr. Ploja proti avstroogrski nagodbi ter jim izražajo popolno zaupanje za njihovo dosejajno delovanje. — Glede vztrajne borbe Hrvatov za njih narodne, kulturne in gospodarske pravice napram nasilnim Madjarom je izrekel zaupni shod Hrvatom svoje občudovanje ter je poslal brzoglavno čestitko predsedniku hrvatsko-srbske koalicije. Narodna stranka na Štajerskem se hoče z vso energijo potezati za jezikovno enakopravnost Slovencev ter se je v tem smislu sprejela resolucija, ki jo je izročiti vsem slovan. klubom drž. zbora: „Zaupniki narodne stranke dne 22. decembra 1907 zahtevajo, da se narodnostno vprašanje reši ne samo med dvema velikima narodoma, med Nemci in Čehi, ampak da se reši istočasno v vsej državi, torej tudi med Nemci in Italjani na eni in med Slovenci in Hrvati na drugi strani. Zato pozivlje vse slovanske klube in slovanske poslance, posebej pa slovenske, naj na noben način ne prepuste, da se narodnostno vprašanje reši samo delno ter naj ne izdajo koristi in potreb manjših avstr. narodov. Zahtevajo tudi, da se ustvari na Spod. Štajerskem narodno enotno okrožje ter da se v to okrožje pritegnejo vsi spodnještajerski Slovenci ter vsi kraji, kjer bivajo Slovenci v kompaktnih masah.“

O volitvah v celjski okr. zastop je deputacija zaupnega shoda izročila okr. glavarju sledečo resolucijo: „Z ozirom na dejstvo, da je prišlo pri volitvi zastopnikov celjskega okraja v veleposestvu do volitve komisije z žrebom le vsled priznane krivde vlade, ki je zavrnila opravičeno zahtevo svojo lastno zmoto zaradi izbrisa slovenskega veleposestnika A. Fazarinca uradno popraviti, nadalje z ozirom na očitno kršenje zakona in nasilno razveljavljanje glasov občine Levec, Praunseisovih dedičev in dr. Ivana in Adele Dečko s strani sedanjega in bivšega celjskega župana, z nadaljnim ozirom na dejstvo, da se kaže trditev, da Nemci plačajo v celjskem okraju več davka kakor Slovenci, kot plitva fraza in ker nemškimi meščanom ni ležeče na tem, da bi njih izvoljenci vodili okrajni zastop celjski v svrhu vsemu prebivalstvu koristnega javnega gospodarstva, ampak so nemški meščani s pokanjem topičev slavili svojo zmago kot zmago Nemcev nad 95 odstotno slovensko večino prebivalstva, izjavljajo danes zbrani zaupniki narodne stranke celjskega okraja, da volitve z dne 16. decembra 1907 ne bodo nikdar kot veljavne priznali in ne bodo nikdar sodelovali pri sestavitvi okr. zastopa, kateremu bi pripadali dne 16. dec. izvoljeni zastopniki veleposestva. Zbrani zaupniki vladi odločno odsvetujejo, da bi poskusila v zadevi teh volitev slovensko prebivalstvo celj. okraja siliti k sestavitvi okr. zastopa na tej podlagi, ker bi morali z ozirom na nasprotno postopanje vlade nasproti nemški manjšini o priliki zadnjih volitev v okr. zastop celjski, vsak poizkus uveljavljanja nasprotnega načela zoper Slovence smatrati za pristranost, zoper katero bi se vse slovensko prebivalstvo celjskega okraja z vsemi postavno pripustnimi sredstvi uprlo.“

Kot kandidata v deželni zbor je postavila narodna stranka g. J. Zdolška posestnika v Hotunjah pri Ponkvi, ki hoče biti v slučaju izvolitve pravi ljudski poslanec ter bo po možnosti zastopal koristi vseh sloven. stanov na Štajerskem.

G. Zdolšek namerava prav v kratkem prirediti v raznih štaj. okrajih več shodov, kjer bo obrazložil svoj program. „Kmetiska zveza“ pa je proglasila za svojega kandidata Alojzija Terglava! Narodna štajerska stranka ima v istini delavne voditelje in izbornu organizacijo, tako da nas vsak nov glas o njenem delovanju iznova razveseli ter se za trdno nadejamo, da zmaga s svojim kandidatom g. J. Zdolškom proti klerikalnemu kandidatu Terglavu. Vztrajno dalje in kvišku!

Nova stranka na Štajerskem? Kakor se čuje, se namerava na Štajerskem osnovati nova stranka, takozvana „konservativna“ stranka, ki naj bi posredovala med staro klerikalno in novo „narodno stranko“. V ta namen je sklican shod, ki se vrši dne 5. januarja v Celju. Naravnost neverjetno je, kakšne politične „eksperimente“ si dovoljujejo gotovi ljudje. Vzpričo sedanjih strankarskih razmer sanjati o kaki „slogaški“ politiki, je vendar prenaivno. Skoraj ves slovenski narod je razdeljen v dva nasprotna si tabora: na eni strani so napredni elementi, na drugi klerikalni. To je povsem naravna posledica splošnega kulturnega razvoja, refleks časovnega toka, ki se ne da ustaviti z umetnimi sredstvi. Kdor misli, da se zamore slovenski narod z nekakimi „kitajskimi zidovi“ izločiti iz splošnega vnanjega valovanja, se kruto moti. Take poizkuse smo že večkrat doživeli. „Slovenski list“ je nazadnje z vso svojo „nevtralnno“ stranko z razpetimi jadrji prijadral v klerikalni tabor. Tudi „Slov. gospodarska stranka“ in goriška „kmečka stranka“ sta le rezultat take „nevtralne“ in samo narodne politike. Kjer je ljudstvo politično in kulturno še indiferentno, je sicer mogoče, da take stranke dosežejo večje ali manjše hipne efekte, končno pa se le razbi-jejo ob svoji lastni indiferentnosti. — Kjer so se duhovi že tako ostro ločili, kakor na Štajerskem, so taki „eksperimenti“ le neumestna in brezpotrebna potrata sil. — Zato pa tudi tega najnovejšega pojava nikakor ne moremo odobravati. Saj nikjer vsi ljudje niso povsem zadovoljni s svojimi strankami, Pri nas v Slovincih ima že vsako omizje svojo politiko in vsaka tarokna partija hoče imeti svoje glasilo. Nikjer ni tolike razcepljenosti ko v Slovincih. Mesto da bi napake odpravljali, poizkušali koristiti in izboljšati, cepijo in razbijajo dalje. Vsakdo vleče na svojo stran, vsakdo zabavlja, obsoja in komandira. Pri nas hoče biti vsakdo general, a nihče infanterist. Tako imamo nešteto generalov brez vojsk. Abderitje!

Volitve v celjski okrajni zastop. Resnici na ljubo treba priznati, da so štajerski Slovenci storili vse, da ostane okrajni zastop v Celju tak, kakoršen je bil, namreč s slovensko večino. To bi bilo edino pravilno in pravično. Govorili smo zadnjič o glasu veleposestnika Fazarinca; pripomniti moramo zdaj še, da je Fazarine prvotno bil v imeniku. Toda Nemci so vložili zoper tega volilca reklamacijo, kateri je nem. vladni komisar dr. Lubec ugodil in je bil Fazarine iz imenika izbrisan. Gosp. dr. Hrašovec je dokazal glavarstvu, da je storilo pomoto, kajti nemška trditev, da je Fazarine nekaj zemlje odprodal, se je izkazala kot neresnična. Vlada je sama priznala krivico, ki jo je storila Slovincem. Pritožba zoper ugoditev reklamacije je pa nedopustna. Dr. Hrašovec je zahteval, da se ta uradna pomota tudi uradno popravi. Toda vlada je to odklonila in je na ta način omogočila zmago Nemcev. Na vsak način je vnebojijoča krivica, da bi gospodovala nad celjskim okrajem, kjer je 95% Slovencev, peščica oholih Nemcev!

Trgovski sestanek v Ptuj. 5. januarja se ustanovi v Mariboru „Slov. trg. društvo“ za okrožje mariborsko. V tem okrožju je Ptuj poleg Maribora gotovo najvažnejše mesto, kar se trgovine tiče. Pridobiti Ptujčane, jih navdušiti za omenjeno društvo, to je bil namen sestanka, ki ga je bil sklican pripravljalni odbor dne 15. decembra v „Ptujsko čitalnico“. Razveseljivo dejstvo je, da se tudi severni obmejni Slovenci vedno bolj zavedajo pomena trgovine za celokupni narodni razvoj. Trgovina je ena najvaž-

nejših panog v našem narodnem gospodarstvu, če se bo ojačila in osamosvojila slovenska trgovina, se bodo tudi kmalu izpremenile splošne narodne razmere. — Mi moramo tozadevno prizadevanje štajerskih slovenskih trgovcev le najtopleje pozdravljati!

Imenovanje na mariborskem učiteljsčju. Imenovana sta za glavna učitelja Frid. Novotny iz Iglave in dosedanji vadnični učitelj — Gabrijel Majcen, ki je nedavno povzročil s svojim krivičnim postopanjem štrajk četrtoletnikov. S tem je kazen štrajkujočih seveda zelo poostrena.

Iz Nove Štife pri Gornjem gradu piše naroden mladenič: S svojim poslancem Ježovnikom so kmetje zadovoljni. Saj je pa tudi mož na pravem mestu, ki ima res namen, delati za koristi dosedaj zapuščenega ljudstva. Posebno jih pa veseli, da je pri ministrstvu podrezal zaradi slabih poštnih zvez. Vsi odobravajo ta korak gospoda Ježovnika. Tudi njegovi nevolilci po večini odobravajo njegovo postopanje, razun nekaj klerikalcev, ki ne morejo preboleti poraza, zato obrekujejo za vse dobro vnetega moža, kjer le morejo.

Kako se umetno goji nemščina na Štajerskem. Okraja Gornja Radgona in Cmurek sta dobila na slovenske šole svojega okraja tri učiteljice, ki so zagrizene nemške nacionalk; študirale so na nemškem dež. učiteljsčju v Mariboru ter so usposobljene samo za nemške šole. Slovenske učiteljice, ki imajo izvrstna izpričevala iz obeh jezikov, namreč slovenskega in nemškega, pa čakajo zaman doma na podelitev kake službe.

Koroško.

Časi se izpreminjajo! Dr. Mahnič je Gregorčiča ubil, zdaj pa izda bratovščina sv. Mohorja Gregorčičeve „Poezije“! Odbor javlja, da bodo S. Gregorčiča „Poezije“ prejeli člani Družbe sv. Mohorja že prihodnjo jesen 1908. Knjiga bo tako lepa, piše odbor, kakor ni bila še nobena knjiga slovenskih pesmi. Obsegala bode 12 pol večje oblike in bo imela 40 lepih izvirnih slik, večinoma na celi strani. Zasnoval in izdelal jih je akad. slikar g. Anton Koželj, pesmi pa je izbral pesnik Anton Medved. Knjigo bode krasila tudi podoba rajnega pesnika s posnetkom njegovega lastnoročnega podpisa in s posnetkom rokopisa krasne pesmi: „Mojo srčno kri škropite!“ To lepo knjigo prejmejo Mohorjani z ostalimi družbenimi knjigami vred. Kdor jo želi vezano, naj doda letnini za preprostejšo vezavo z rdečo obrezo še K 1.—, za elegantnejšo vezavo z zlato obrezo pa še K 2.— Nadejamo se, da od prihodnje jeseni naprej ne bo slovenskega salona, niti police v slovenskem kmetiskem domu — brez „Poezij S. Gregorčiča,“ ki se mora umiliti vsakemu slovenskemu srcu. — Opozarjamo pa tudi na to, da zakasnelcem s to knjigo z drugimi vred za 2 kroni v jeseni 1908 odbor ne bo mogel postreči. Zato naj se vsak pravočasno oglasi za uda, kdor hoče biti deležen te knjige za navadno udnino 2 kron.

Agitacija za klerikalno „Zadruž. zvezo“. Izvestna koroška gospoda je začela zadnji čas prav odkrito agitirati, da bi slovenske koroške zadruge, ki so do zdaj še pri celjski zadružni zvezi, pristopile k ljubljanski klerikalni „Zadružni zvezi“. Pred kratkim se je vršil v Velikovecu takozvan „gospodarski“ shod, katerega se je udeležila tudi ljubljanska zadružna garda in na katerem je predaval tudi znani Pušenjak. Naj se izvestna gospoda ne igra preveč z ognjem! Utegnilo bi se maščevati! Ali pa sicer res nimajo več poštenjšega „narodnega“ dela?

Podružnice Ciril-Methodove družbe na Koroškem. Na Koroškem je 18 podružnic naše šolske družbe. Izmed teh podružnic jih ravno polovica, namreč 9 ni poslalo prav nikakih prispevkov, dočim so nekatere delovale prav pridno. Žalostno je, da se Korošci sami, ki so najbolj potrebni obrambe pred navalom in nasilstvi Nemcev, tako malo skrbe za svojo lastne koristi ter tako slabo skrbe za svojo mladino. Če ne bodo imeli naši otroci slovenskih šol, mora narod propasti. Zato podruž-

nice na noge, skrbite, da vam na Koroškem ne zatro materinskega jezika!

Slovenska posojilnica v Borovljah je začela poslovati z novim letom. Prav umestno je bilo, da so si Slovenci ustanovili tu svojo posojilnico, kajti borovška nemškutarska posojilnica je že skoraj na kantu, zato bo imela slovenska posojilnica ugodno stališče.

Izpremema časnikarstva na Koroškem. Celovške „Freie Stimmen“, uprav zagrizeno nemško-nacionalno glasilo, je prešlo z novim letom v roke „Kärntner Pressvereina“. Dosedaj so bile „Freie Stimmen“ last poslanca Doberniga, ki zastopa v državnem zboru mesto Celovec. Ta gospod, ki v svojih otroških letih ni znal niti besedice nemškega, je seveda sedaj fanatičen nacionallec in njegovo glasilo je neprestano blatilo in grdilo Slovence. Ker pa vkljub temu ni bilo pri „Freie Stimmen“ dovolj dobička, je Dobernig, bivši žurnalista, list prodal. Smer lista pa ostane ista: tudi v bodoče se bo zaganjal v Slovence in jim bo kratil njih pravice. Celovški „Mir“ je pa poln miru in sprave; kvečjemu da včasih zastoka, da je vera v nevarnosti, narodnost pa mu je menda premalenkostna, da bi se menil za njo. Tako bodo imele „Freie Stimmen“ še lepše in lažje stališče, odkar je „Mir“ prešel v druge roke.

Primorsko.

Volitve za goriški dež. zbor je razpisalo c. kr. namestništvo za mesec marec t. l. In sicer bo po novem volilnem redu volila splošna kurija dne 2. marca 1908, kmetske občine 4. marca, mesta, trgi in industrijalni kraji 6. marca, trgovska in obrtna zbornica 6. marca, veleposestvo pa 7. marca t. l.

Nov poraz tržaških socijalnih demokratov. Jedva se je končal štrajk tržaških težakov s popolnim fiaskom in na škodo in sramoto delavcev, že je izbruhnil nov štrajk. To pot so štrajkali delavci v arsenalu. Prvi in drugi štrajk je bil začel lahkomišelnost in brez upa na zmago; nekaj častiželjnih kričačev je teroriziralo delavce, da so se pokorili demagoškimi instinktom smešnih socijalističnih voditeljev. Zaradi odslovljenja 27 baje nepotrebnih delavcev je neki Chiussi kar na licu mesta v arsenalu z zvoncec sklical delavce na shod in ob kričanju nekaj fantkov so proglasili štrajk, ki se je po par dneh završil s popolnim porazom delavcev. Voditelji so se poskrili in rešiti je moral posl. Pittoni, kar se je rešiti dalo — življenski obstanek. Tako so bili tržaški delavci v enem tednu dvakrat zapored moralno potrti, gmotno oškodovani ter do kosti blamirani. Socijalistični voditelji so iznova zagrešili najgrše izdajstvo delavskih interesov, oropali delavce najmanjše za — 80.000 K zaslužka in dokazali, da so politični sleparji prve vrste. Kakor pri prvem nesrečnem štrajku, je tudi pri drugem fiasku zavzela Narodna delavska organizacija pod vodstvom dr. Mandiča trezno in pametno stališče abstinence. Tako so ostali Slovenci rešeni blamaže in škode italijan. tovarišev. Zopet se je dokazalo, da postopajo slovenski delavci razsodno, italijanski šovinisti pa so izgubili vse simpatije. Morda se zdaj izmodrujejo.

Napredni drž. poslanec Štrekelj se v polni meri zaveda svojih poslanskih dolžnosti. Prirediti hoče te dni tri shode, in sicer v Sežani, pri Rebku in v Komnu ter je povabil zlasti župane in podžupane dotičnih krajev, da ga informirajo o težnjah in potrebah, ki so najbolj potrebne hitre odpomoči. Tako je prav! Poslanci, med ljudstvo, da sami na lastne oči vidite, česa nam je najbolj treba.

25 letnica poslanca Mandiča. V Trstu se je osnoval odbor, katerega namen je svečano proslaviti 25letnico neumornega političnega in novinarskega delovanja drž. poslanca Matka Mandiča. Tekom dolgih 25 let je bil Mandič pravi narodni mučenik ter si je pridobil nevenljivih zaslug v borbi Slovencev in Hrvatov v Istri in na Primorskem sploh.

Hrvatsko primorsko gledališče. Od 5. do 11. januarja poseti Trst „Hrvatsko primorsko

gledališče“, katerega člani so prvi igralci iz Zagreba: intendant Fijan, prva tragedka ga. markiza Strozzi, g. Ljerka pl. Šramova, g. Borštnik, g. Dimitrijević i. dr. G. Borštnik bo tudi slavil pri tej priliki v Trstu svoj 25letni jubilej. Ta veleodlična igralska družba priredi torej v Trstu več umetniških gledaliških predstav. Nedavno so imeli v Trstu umetniško razstavo, sedaj imajo tudi že popolno gledališče; z veseljem konstatiramo, da se umetniški in kulturni nivô Slovencev v Trstu dviga.

C. kr. prof. Stockmair — pionir nemškega mostu do Adrije. V graški „Tagespost“ je priobčil goriški profesor poziv za doneske nemški šoli v Gorici. Goriških Nemcev v mestu in okolici je baje blizu 4000, a sezidati si hočejo nemško trdnjavo, ki bo veljala 110.000 K. Prispel bo seveda tudi nemški Schulverein, in marke bodo trumoma letele celo iz Pruske. Nemški profesorji, tujei v Gorici, Stockmair, Nussbaumer, dr. Hemetsberger in dr. prav smelo in brezobzirno nastopajo za nemško idejo; slovenski profesorji pa se ne upajo na domačih tleh niti ziniti, ker se boje vlade. „Soča“ pravi: „Dela dosti, rok je mnogo, a nobena se ne gane“... Da, povsod enako.

Na ogled pošljemo samo prvo številko, zato prosimo vse cenj. napredne rodoljube, ki se žele na list naročiti, da nam to takoj naznani. Kdor pa se ne name-rava naročiti na list, blagovoli naj ga na ogled dati in priporočiti svojim prijateljem in znancem. Vsak somišljenik nam pridobi vsaj po enega naročnika! Naprednjaki, podpirajte napredno časopisje!

Kranjsko.

Koncert pevske zveze moravskih učiteljev.

Glasbena Matica v Ljubljani nam je priredila dne 29. decembra m. l. v veliki dvorani hotela „Union“ koncert „Pevske zveze moravskih učiteljev.“ Nastopilo je 50 pevcev pod vodstvom prof. Ferd. Vache. Za muzikalne, zlasti pevske kroge je bil ta koncert senzačen umetniški dogodek. Čuli smo že več izbornih moških zborov, razvajeni smo že od naše „Glasbene Matice“, toda vzlic temu morremo reči: tako se v Ljubljani še nikdar ni pelo! Vachov moški zbor je zbor 50 umetnikov; vsak zase dovršen pevec, tehnično do vrhunca izobražen, a vendar vsi skupaj združeni v trdnovezani enoto kakor piščali orgelj. Kar zmore moški zbor največjega, najtežjega in najkompliciranjšega, to vse je podal Vachov moški zbor z neko artistično lahkoto, z nekako virtuosno bravuro, ki je opajala, pretresala in nečuvno imponirala. Še nikdar nismo videli toli krasnega uspeha železne vstrajnosti, neumornega dela in vsepožrtvovalne marljivosti, kakor ob koncertu teh učiteljev — mojstrov. Srednjeveški nemški pevci mojstri so bili pač pravi revčki proti tem modernim Čehom! Pravi pigmejci so morali biti proti tem velikanom. Razni pesniki so že opevali silo petja; Tirtej in Arion sta bila baje prava čudotvorca, in Schiller in Goethe sta spesnila najveličastnejše himne o moči pesmi. Vse to poznamo, a sami te grozne sile vendarle še nismo poznali iz koncertne dvorane. Pač smo jo občutili včasih pri kaki operni predstavi prejšnjih sezon, toda niti o gledališču nas ni pesem toli poplemenitila, toli visoko dvignila in toli potrla ter nam pretresla vse živčevje, kakor so to storili Vachovi junaki petja! Zares, velika je slava češke umetnosti, a največja je češka slava petja, in prav je pel V. Halek:

A venku, tam at' jakkoli
se chtěji na nás dívat,
tu přednost máme před světem,
my dovedeme zpívat!

Ko smo čuli Vachove slavce, smo verjeli Halku da imajo Čehi resnično mnogo „pěvcu knížata a spěvu statné reky“ (pevcev knezov in petja brhkkih junakov), ter smo se klanjali, strmeči in majhni v svoji občudovalni hvaležnosti, slovanski pesmi! Kdor je čul Smetanovo „Písen na moři“, Kličkov „Náš zpěv“, Křižkovskega „Utonulá“ in „Dar za lasku“ in Malatove „Ty kláštersky zvony“, tisti ne pozabi nikdar več tega velikanskega užitka. Vrhunec vsega koncerta, ki je bil nepretrgana vrsta najčistejše umetnosti, pa je bila Hegarjeva strašnokrasna balada „T a b o r mrtvých.“ Mraz nam je šel po vseh udih, ledena zona nas je polivala in tisti grozni vzklik „Ah!“ nas je presunil, da so nam resnično zasolžile oči. To je bila sila pesmi v svoji največičastnejši potenci! Zbor razpolaga v I. in II. tenorju izborne glasove, tudi II. bas je znamenit, najskromnejši ja I. bas (bariton), a vsi glasovi tvorijo prefin instrument kolosalne artistike. Poleg češke „Smetane“ nam je Vachov moravski zbor prinesel v Ljubljano višek pevske umetnosti. Zato pa zahvaljamo „Gl. Matico“. Takih gostov si želimo še in še! Če pa kak list o takem umetniškem dogodku ne poroča zaradi lokala, je to le obžalovanja vreden strankarski šovinizem, ki nobeni polit. stranki ne škoduje in ne koristi, pač pa nas blamira pred slovanskim kulturnim svetom. Abstinence in molk je orožje, ki se obrača le proti onemu, ki tako orožje rabi. Slava g. Vachu, slava moravskim pevcem, slava slovanski pesmi!

Cc. gg. naročnikom in sotrudnikom! Stopajoči v novi letnik „Našega lista“, se obračamo do vseh svojih dosedanjih cc. gg. naročnikov z najuljudnejšo prošnjo, da nam ostanejo zvesti tudi v bodoče ter da nam pridobe še čim največ novih naročnikov. Naj bi nam pošiljali naslove takih naprednih mož in društev, ki bi se na „Naš list“ naročili! Klerikalci delajo na vse kriplje in z vsemi sredstvi za svoje časopisje; dolžnost je tudi slovenskih naprednjakov, da svoje časopisje v lastnem interesu podpirajo! Obenem prosimo vse svoje cenj. naročnike in čitatelje, naj nas podpirajo z dopisi in poročili iz vseh krajev slovenske domovine, kajti „Naš list“ je vseslovenski napredni tednik, ki se bori kot neodvisen list za politične, socijalne, gospodarske in kulturne težnje vseh Slovencev!

Veledenjem slovenskim uredništvom! Vsa cc. uredništva, ki zamenjujejo svoja glasila z „Našim listom“, prosimo najuljudneje, da blagovolijo odslej nadalje pošiljati svoje liste na naslov: uredništvo „Našega lista“ v Ljubljani.

„Kamničan“, priloga „Našemu listu“, je bil namenjen Kamniku in njega okolici. Založništvo je hotelo polagoma ustvariti iz „Kamničana“ reden lokalni list, ki bi bil zlasti v sezonski dobi za mesto Kamnik in njega krasno okolico še posebne vrednosti. Hoteli smo mestnim interesom koristiti, vodilnim krogom v njih delovanju pomagati ter dati občinstvu na razpolago glasilo, da v njem vsikdar lahko izraža svoje želje in težnje. Kar je dobrega, naj bi se podpiralo; kar slabega, grajalo in popravilo. To so bile naše lepe želje, ko smo ustanovili posebno prilogo „Kamničana.“ Toda — zmotili smo se! Vsaka kritika se je smatrala za osebno žaljenje, vsak predlog za vsiljevanje, vsaka prošnja za neumestno nadlegovanje. „Kamničan“ svojega namena torej ni mogel dosežati, ker so mu bili nasprotni baš tisti, ki bi se ga morali okleniti z obema rokama. Tako smo to prilogo, ki smo jo izdajali le v lastno škodo, z novim letom ustavili. Žalostno je, da se včasih niti koristiti ne sme, in da zavirajo napredek baš oni, ki jih davi reakcija!

Slovenski klerikalci in mi. Glavno glasilo slovenskih klerikalcev je v svojem novoletnem članku zapisalo tele ponosne besede: „S samozavestjo stopamo v mladoletje. Ne zato, da bi se s svojim delom ponašali, temveč ker vidimo njega uspehe... Politični liberalizem je opravil, kulturnega pa itak nikoli ni bilo. Zdej se vlačijo okoli nas oštarijski liberalizem, libera-

lizem klafača, dacarja iz Cankarjeve „šentflorjanske doline“. Do njega ni mostu, kakoršen bi bil lahko med nami in poštenim svobodomislstvom...“ Tako se torej širokousti kričavo-bahati klerikalizem! Zaman so bili vsi klici po strpnosti, po iskanju skupnih točk, zaman je bil ves trud posl. Hribarja za skupnost narodnih, kulturnih in gospodarskih ciljev; zaman je bilo vsako poizkušanje omejiti boj med brati. Klerikalci hočejo v zvezi z vlado in Nemci popolnoma in na vsej črti zmagati ter razobesiti nad vso deželo belorumeno zastavo mednarodnega klerikalizma. Začni se torej boj, kakoršnega še ni videla naša domovina! Dokažimo, da smo naprednjaki složni v boju proti reakciji, in da v naših vrstah ni Cankarjevih dacarjev, nego žive le v močvirju klerikalne nemorale! Vsi naprednjaki širom slovenske domovine, na krov! Pozabimo vse osobnosti, odpustimo si vse, kar se je zgodilo, skupni naš sovražnik nas zedini in združi v nepremagljivo bojno četo za čast očetnjave! S samozavestjo stopimo tudi naprednjaki na junaški mejdan za resnico in pravico, za napredek in svobodo svojega naroda! Vstani, ubogi narod! Tvoj je vstajenja dan, če sam hočeš!

V retorto! Pod kvaranteno ž njimi! Veleblazniki! „Liberalnemu učiteljstvu“ je stopil „Slovenec“ zopet prav surovo na noge. Po zborovanju „Deželne učiteljske zveze“ je prinesel nečuvveno brutalen članek ter je pokazal iznova vse tisto blazno sovraštvo, ki tli v srcu klerikalne stranke. „Če sedijo v taki družbi možje, ki so pravzaprav (!) pošteni, kakor n. pr. Dimnik in Režek, je to dokaz, da je terorizem učiteljskih voditeljev tako silen in elementaren kakor kak natorni zakon, in take razmere se bodo izpremenile le, ako se korenito izpremene njihovi življenski in družabni pogoji. Ti gospodje bodo morali posili (!!!) v retorto, da se bodo dodobra prekuhali. Gre se sedaj samo za to, da se postavi liberalno učiteljstvo pod kvaranteno. In „Slovenec“ piše, da je napredno učiteljstvo za narod „hujša nesreča kot vse uime.“ Boj pri Kršč. socij. zvezi imenuje „Slovenec“ „otroško križarsko vojsko.“ „Tu bodo liberalni učitelji kmalu lahko zabeležili v kroniko svoje veleblaznosti svoj Sedan“... Bodi vam jasno povedano: škodljivcem ljudstva ne bomo postlali mehke postelje! — Boj proti liberalnemu učiteljstvu se mora zanesti v zadnjo pogorsko vas, v najmanjši upravni zastop! Ljudstvo bo vzelo v roke veliko metlo. Sam hotel, sam poginil!“ Tako bruha in se peni besni klerikalni derviš. Taka blazna togota divja po kosteh klerikalnega vodstva, da je povsem pozabila na nauke katol. cerkve in njenega ustanovitelja. Maščevanje, uničevanje, gmotni in moralni uboj učiteljstva povsod in vselej je danes program klerikalne stranke. V retorto z učitelji, da se prekuhajo! Pod kvaranteno ž njimi, ker so kužni, kakor bi bili polni kolere in strupa! Haha! Ali ni nobenega prisilnega jopiča za blaznika, ki je spisal ta članek v „Slovenec“? Na Studenec ž njim, pa leden tuš nanj in zavitke v mokre rjuhe, da se iztrezni in se zave, da živimo še v ustavni državi z zakoni! Klerikalci še niso naši gospodarji in „črnih sto“ se ne bojimo, ker nismo na Ruskem!

Socijalna demokracija na Slovenskem. Opetovano je že izrazil „Naš list“ svoje mnenje o sedanji socijalni demokraciji na Slovenskem. „Notranjec“ piše o njej tako le: „V Trstu je začela krepko življenje „Narodna delavska organizacija.“ Naj bi neprestano varovala razredno delavsko stališče, da ne bo živela le od kozlov, ki jih streljajo socijalni demokratje. Glede slednjih je omeniti, da je na Slovenskem mnogo krajev, kjer je treba socijalističnih organizacij, da pa se je nezmožnim voditeljem in kričačem posrečilo, jih — ubiti. Izvzamemo le Idrijo in deloma tudi Zagorje in mirno lahko rečemo: vsa ostala slovenska socijalno demokratska organizacija je za nič. Na tem ne spremeni ničesar dejstvo, da so na čelu Etbin Kristan, Cankar in Dermota. Ravno tem gospodom, osobito prvemu, je pripisovati, da je

vse z a v o ž e n o. Ta gospod Etbin Kristan neizmerno kriči in opravlja, a ni nobenemu delavcu za belič zboljšal kruha.“ — Veseli nas, da vlada v Postojni, Trstu in Ljubljani isto mnenje.

Kmetska stranka na Notranjskem. „Notranjec“ glasilo Kmetske stranke na Notranjskem, poroča: Naša stranka je odločno posegla v volilni boj. Organizacija napreduje, a mož, ki bi se hoteli bolj žrtvovati, manjka! Najbolj so vredni graje taki, ki na vse zabavljajo, ganejo pa ne s prstom. Bratje, v kolo se vstopimo! — Tako toži „Notranjec“, razkrivajoč s tem glavno rano na našem narodnem telesu. Zabavljavec povsod na tisoče, a delavcev malo. Pa še tem redkim delavcem leté pod noge polena iz — lastnih vrst.

Trubarjev jubilej. „Društvo sloven. književnikov in časnikarjev“ namerava prirediti julija meseca l. 1908 s pomočjo raznih narodnih društev veliko Trubarjevo slavnost. Nje namen je proslaviti 400 letnico rojstva prve slovenske književnosti sploh.

Odbor za Trubarjev spomenik. Letos poleti poteče 400 let, odkar se je narodil v Rašici, ponižni dolenski vasi, začetnik slovenske književnosti, narodni mučenik in junak Primož Trubar. Naš pesnik Anton Aškerc je prvi osvežil spomin na tega našega velmoža ter mu je v svoji knjigi postavil velik in krasen literaren spomenik. „Slovenska Matica“ izda letos poleti ilustrovan Trubarjev zbornik, društvo slovenskih književnikov in časnikarjev pa je sklenilo, da se postavi Trubarju s sodelovanjem in s prispevki vseh naprednih Slovencev tudi realen spomenik v središču slovenske domovine — v Ljubljani. Ta spomenik bo imel obliko obeliska na modernem podstavku z reliefno podobo Trubarjevo. 12 1/2 m visoki spomenik iz krasnega umetnega rezanega kamna bi stal z ograjo vred okoli 9000 K; 10 m spomenik pa 6000 K. V odbor, ki določi vse potrebno, so bili izvoljeni na sestanku vseh ljubljanskih narodnih društev župan in posl. Iv. Hribar in gospa Franja dr. Tavčarjeva, predsednica sploš. sloven. ženskega društva, za častna predsednika; dr. Fran Zbašnik, predsednik društva literatov in žurnalistov, za predsednika; dr. Fr. Ilešič, predsednik „Sl. Matice“, in prof. R. Perušek, predsednik pisatelj. podpornega društva za podpredsednika; polkovnik v p. M. Lukane pl. Savenburški pa za blagajnika, ki prispevke že sprejema. Odbor namerava spomenik odkriti povodom sestanka slovanskega časnikarstva v Ljubljani ter poleg literarne in glasbene akademije prirediti event. tudi veliko javno ljudsko slavnost na korist spomenika. Ker se tako hkratu z odkritjem Trubarjevega spomenika in s proslavo 400 letnice Trubarjevega rojstva praznuje tudi 400 letnica slovenske kulture in slovenske svobodne misli, bi kazalo, da prirede slovenski umetniki tiste dni svojo umetniško razstavo v Ljubljani; obenem pa naj bi slovenski knjigotržci in književna društva priredili I. razstavo slovenske knjige in časopisja. Pokažimo slovanskemu svetu in sebi, kako smo tekem 400 let od Trubarjevega prvega vzklika do 1908 napredovali proti vsem nezgodam in sovragom na polju prosvete. To bo gotovo najbolj pietetna proslava zaslug velikega Trubarja, očeta slovenske knjige in umetnosti!

Slovinci v — Lurd! Že zopet vabijo na božjo pot! Enkrat na Brezje, drugič na Sveto Goro, tretjič v Rim, četrtič na Dunaj in zdaj kar tja v Lurd. Presneto imajo naši pobožni Slovinci dosti časa in denarja! Vsak drug mesec novo potovanje, nova božja pot! Pa tožimo o slabih časih, o draginji in težkem življenju! Slovincem se godi menda res še predobro. Celih 250 oseb je treba za poseben vlak, ki jo odpiha 11. maja iz Ljubljane ter se vrne 23. maja zopet domov. Romanje bo trajalo 13 dni. Vožnja bo trajala v I. razredu 250 K, v II. razr. 400 K in III. razredu 250 K. Seveda se bo za druge potrebe potrošilo vsaj še enkrat toliko. Romanje gre preko Švice naravnost v Lurd. Pariza ne bo videl nihče. Romanje bodo spremljali zdravnik, „izvežbani pevci“ in duhovniki,

Muzike nič? Med vožnjo v vlaku se bo bralo, molilo, in pelo, spovedovalo in obhajalo. Vsakdo dobi svetinjico lurške Marije na trobojnem traku. Vse romanje uredi in priredi uredništvo „Slovenca“.

Občinski odbor na Jesenicah je končno deželna vlada sporazumno z deželnim odborom razpustila. Komisarjem je imenovan gosp. Jos. Klinar, svetovalecema pa g. dr. Kogoj in g. Pongratz.

Za slovenske umetnike namerava „Sl. Matica“ ustanoviti posebno delo po vzoru Kola Hrvat. umjetnika.

Deželna zveza za ptujski promet na Kranjskem je izdala lep tableau 13 slik najlepših krajev Kranjske z naslovom Kranjsko, s slovenskim, laškim in slovensko-nemškim besedilom. Prelepo je to božično darilo, ki ga nam je naklonilo to neumorno delujoče društvo, katero pač zasluži vsestranske podpore. Deželna zveza, obstoječa šele dve leti, je v tej kratki dobi storila toliko v korist naše ožje domovine, da smemo društvu iz vsega sreča čestitati na takih uspehih. Izključno zasluga „Deželne zveze“ je, da so si angleški žurnalisti ogledali našo prekrasno deželo, o kateri so po svojem povratku v domovino pisali nebroj krasnih člankov, v katerih ne morejo dosti prehvaliti krasote naše dežele in vrlin našega ljudstva. Slovenski narod je pač lahko ponosen, ko o njem pišejo Angleži, ki so bili na Bledu in so ondi imeli priliko čuti „Glasbeno Matico“. Anglež, veščak v glasbi, trdi o zboru „Gl. M.“, da je tako izboren, da bi bilo težko najti v Evropi pevski zbor, ki bi bil boljši. Ako bi se „Deželna zveza“ ne imela z nobenim drugim uspehom ponašati, že ta bi zadostoval, da z mladim društvom simpatizira vsak zaveden Slovenec. — Tableau je umetniško delo, ki naj krasi vsak slovenski dom. Vrhutega je pa slika izborna uporabljiva kot učilo pri pouku domovinoznanstva. Zato se nadejamo, da ne bo nobena šola na Slovenskem brez te slike in da bo učiteljstvo po svojih močeh skrbelo, da se slika razširi tudi med narod v največjem številu. Cena 1 krona za komad ni visoka. Opozarjamo na to sliko vse slovenske gostilničarje, kavarnarje in hotelirje! Manjkati je ne sme nikjer, kamor prihajajo tuje!

Promet tujcev na Kranjskem je bil letos poprečno slabši od lani. Gorenjska letovišča so bila dobro zasedena, zlasti dobro obprogi in obližju bohinske železnice; notranjski kraji pa so bili vsled razupitega postojnskega legarja na slabšem. Slaba pitna voda pa tifus, to je za tujca strašilo. V Ljubljani se je nastanilo od 2 dni do enega meseca v tem letu z letoviščarji vred 42.000, v Novem mestu 3200, v Kranju 4000, v Kamniku 5300, v Škofji Loki 3300, na Bledu 14.200, v Postojni 4400, v Planini 320, v Bohinjski Bistrici, na Jesenicah, v Radovljici in Trzinu 3800, v Litiji 280, v Cerknici 110, v Logatcu 130. Na Gorenjskem so hvalili tuje zmerne cene za stanovanja in hrano, zdrav zrak, uljudno in točno postrežbo ter zadovoljivo zabavo. Najslabše izpričevalo v tem pa so izdali tuje glede tega o Notranjski. — Društvo za pospeševanje prometa tujcev se resnično trudi, da bi Slovincem odprlo oči, kolike koristi je za deželo velik promet tujcev. Važen je sklep, da se otvori šola za gostilničarje, ozir. za natakarje in markerje. Dobrega, spretnega in izomikanega slovenskega natakarja je dandanes že težko dobiti; pomagati si morajo Slovinci s Hrvati, Čshi in Nemci. Velik nedostatek vseh naših letovišč je nedostatek za bave in lahkega umetniškega užitka. Nikjer ne dobiš vsaj za silo dobre godbe. Zato vlada večinoma povsod dolgčas, zlasti ob deževnem vremenu. Pa tudi sicer je še mnogo nedostatkov po naših letoviščih: neprijaznost, nevljudnost ljudij, umazanost gostilen, draginja ter nečednost ulic in cest. Želeti bi bilo, da bi naši gostilničarji osebno šli pogledat v Švico in Nemčijo, kako se pospešuje promet tujcev!

Delniška družba kranjskih opekarn se je ustanovila ter se zgradi v Kosezah pri Ilirski Bistrici parna opekarna, ki bo izdelala baje 8 mil. opeke. Družba začne z glavnico 400.000 K. Kapital je le slovenski, kar nas posebno veseli.

Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnem okraju Ljubljana se snuje. Namen tega društva bo ščititi osirotele in zanemarijene otroke ter ono mladino, ki je v nevarnosti, da duševno in telesno propade. Tako mladino bode spravljalo društvo v zavode, v učna mesta ali službe ter bo sploh skrbelo, da se izboljša vzgoja otrok. Pristopna oglašila ustanovnikov, ki jim je plačati naenkrat vsaj 100 K in rednih društvenikov, ki so zavezani prispevati vsako leto vsaj 2 K, sprejemata že sedaj c. kr. deželnega sodišča predsedstvo in sodni tajnik g. Fran Milčinski.

Kranj dobi vodovod. Dela in dobave so že razpisane ter se oddajo potom javne konkurence. Troški so proračunani na 620.000 K. Ponudbe je vlagati do 1. marca 1908. pri kranjskem deželnem odboru. Načrti, proračuni in pogoji leže na vpogled pri dežel. stavbenem uradu v Ljubljani.

Raznoterosti.

Umetnost v javnih službah. Praški „Čas“ je opozoril, da poznajo avstrijska ministrstva dunajsko umetnost, a da se za poljsko in češko — še manje seveda na jugoslovansko — umetnost čisto nič ne ozirajo. Vseh 20 novih soh pred parlamentom je naročila vlada na Dunaju. Jubilejne novce in znamke so izvršili nemški umetniki na Dunaju. Da imajo Čehi umetnike velikane, Suchardo, Švabinskega, Preissiga i. dr., tega ministrstvo ne ve. V naučnem ministrstvu je tudi odsek za umetnost. Dvorni svetnik, ki danes presoja abecednike in berila, sodi jutri o slikah in sohad. Grof Wickenburg sploh nima srca za umetnost. V „umetniškem svetu“ so sami stari profesorji akademije; izjeme so le Wagner Oton, Ohmann in Unger. Toda niti ti trije ne poznajo slovanske umetnosti. Moderne umetnosti pa sploh nihče ne mara. Tako so umetniki v Pragi, v Brnu, Lvovu in Krakovu ter v Zagrebu brez vladnih naročil, ker vse pobere le dunajski Nemci. Slovanski poslanci se, žal, za umetnost premalo brigajo, zato dela vlada kar hoče! Toda državni denar je za vse umetnike države.

Vatikan za Hlinko. Češka „Narodna Politika“ javlja, da je sv. stolica v Rimu na neštivilne brzozjavne prošnje čeških župnikov, naj posreduje v aferi Slovaka župnika Hlinke, odredila, da odpotuje v kratkem na lice mesta na Ogrsko rimski delegat, ki bo vodil preiskavo proti škofu Parvyju. Slovanski parlamentarni krogi so z veseljem pozdravili to vest. Isti rimski delegat je izvršil svoj čas preiskavo proti ogrskemu škofu Bubiesu, vsled česar je bil Bubies primoran odložiti škofovsko čast. Župnik Hlinka je zdaj v ječi, ker je agitiral za slovaške kandidate.

Odeško vseučilišče brez profesorjev. Na ruskih vseučiliščih vladajo čudne, prav ruske razmere. Profesorji nimajo nikake svobode, nego so vladni hlapeci. Vse kaže, da bo treba univerzo v Odesi kmalu zapreti. Bivši rektor Zaučevski je v preiskavi zaradi nekega „političnega“ prestopka. Njegov namestnik Petriev se je zahvalil za rektorsko čast. Na Ruskem znani učenjak, meteorolog Klosovski je podal ostavko; isto so storili profesor medicinske fakultete Levašev, profesor Golovin, in še več drugih. Vsled teh dogodkov je ministrstvo narodne prosvete v neprestanem brzozjavnem občevanju z odeškim guvernerjem, kateremu priporoča čim najostrejšo postopanje proti naprednim profesorjem. S profesorjem Klosovskim izgubi odeška univerza prav mnogo. On je osnoval v južni Rusiji več meteoroloških postaj ter je napisal več važnih znanstvenih del. Ruska vlada pa vsega tega nič ne ceni; zahteva le absolutno pokorščino ter postopa tudi s prvimi duševnimi kapacitetami skrajno teroristično.

Novo sofijsko gledališče. Iz Sofije poročajo, da je ravnateljstvo novega bolgarskega gledališča v Sofiji odpustilo preko 30 članov tehničnega osebja ter je ustavilo vse brezplačne vstopnice za predstave. Tudi člani jih ne dobivajo več. Ravnateljstvo pravi, da se je doslej denar tratil, a da so dohodki tako majhni, da

se prvo leto gledališča zaključí z velikim deficitom. Časopisi pa napadajo ravnateljstvo, češ da je deficit le ono krivo. Torej povsod enaki pojavi!

Lepota ali eleganca? Znani francoski moderni pisatelj Marcel Prevost je izrekel mnenje, da moderna žena ne mara biti toliko lepa, kakor elegantna. Parižanka hoče biti predvsem „šik“, elegantna, apartno oblečena; lepota ji je postranska lastnost. Lepota je dar narave; ima jo človek brez zasluženja in niti duha, niti okusa, niti denarja ni treba, da je ženska lepa. Navadno je celo, da sta si duhovitost in lepota sovražnika. Zato je lepota izgubila svojo veljavo, in moderni slikarji imajo drugačen „ideal lepote“, kakor so ga imeli n. pr. Rafael, Correggio, Rubens ali Makart. Dunajska „Zeit“ je vprašala celo vrsto pisateljic, umetnic in aristokratk, kaj cenijo višje: lepoto ali eleganco. Večina se je izrekla za lepoto, a obenem je naglašala, da lepota brez eleganca je mrtva, mrzla, prazna.

Rokopisi Shakespeara za 6,400.000 frankov. V Londonu so na javni dražbi prodali 32 Shakespearovih rokopisov za 6,400.000 fr., ki so jih kupili bogati ljubitelji imenitnih starin.

Sit je bil. Neki pariškipolicijski komisariat je prejel sledeče pismo: „Poslanci so sami sebi podarili 15.000 fr. dijet. Za reveže je življenje vedno neznosnejše in javna oskrba ne zviša svojih podpor siromakom. Jaz sem že vsega sit. Lahko noč, g. komisar! Do svidenja! Emile Baudau, bivši pogrebec.“ Naslednjega jutra so našli siromaka mrtvega; ustrelil se je. — Tudi avstrijski državni zbor je odšel 21. decembra na počitnice, a plače bodo dobili poslanci dalje. Ker se snide državni zbor baje šele marca, dobi vsak poslanec darilo — 1380 K. Torej so si avstrijski poslanci podarili skupaj okoli 590.000 K!

Ribji dež. Solunski listi poročajo o čudnem dogodku prirode, ki se je odigral v Tes-

liji blizu grške meje. Po silnem dežju so bile poti, travniki in vasi pokrite z najraznovrstnejšimi ribami. Mnoge izmed njih so bile še žive. Kmetje so kupili okoli 600 kg rib, med temi so bile nekatere, ki so tehtale po 12—14 kg. Ta čuden pojav je bil kmalu pojasnjen. Morski vihar je dvignil cele množice vode in z njimi tudi velikansko število rib. Vihar pa je nesel to vodo do 20 km daleč, v Tesaliji je padla z ribami vred na zemljo.

Prisega na koran. Perzijci so napredni in povsem moderni ljudje. Kar traja drugod leta in leta ali vsaj mesece, to se je izvršilo v Perziji v par tednih. Šah je hotel vladati absolutistično, prav po ruskem vzorec; toda Perzijci so se z vso odločnostjo in energijo uprli teroristični vladi, zahtevali so, da se vlada ustavno, da se zastopnike ljudstva uvažuje itd. Ker pa se je šah branil na vse možne načine, ker je mislil, da je mali bog, so segli Perzijanci brez dolgega premišljevanja po skrajnem sredstvu, hoteli so odstaviti šaha. Unela se je pravcata državljanska vojna, in šah je kmalu postal ponižen in voljan: prisegel je slovesno (že tretjič!) na koran ter je s tem obnovil svojo obljubo na ustavo. Pritrdil je vsem zahtevam zbornice, odpoklical vojake in izgnal reakcionarne, parlamentu neljube državnike. Dovolil je, da se izženo nazadnjaški spletkarji ter izjavil, da je zadovoljen z liberalnim ministrstvom! V kratkem bode šah obnovil svojo prisego še vpricho diplomatskega kora. V Teheranu je zopet vse mirno; prodajalne so zopet odprte. Ljudska revolucionarna igra v državi solnea se je končala prav uspešno: vladar dviga tri prste desne roke, jih polaga na sveti koran in slovesno prisega. A prisego je že dvakrat prelomil! Kdo ve, če je ne bo še tretjič. Toda Perzi so se naučili pri Rusih uveljavljati narodovo voljo, zato ne bodo odnehali več. Šah mora vladati ustavno, ali pa mu postavijo prestol pred duri.

Anton Müller, vinotržec, Domžale

(Kranjsko)

Priporoča izborno zalogo vsakovrstnih novih in starih vin v sodih in steklenicah

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Ustanovljena leta 1882

v Ljubljani

Ustanovljena leta 1882

Podrejena skoncraziji „Zadružne zveze“ v Celju

na Dunajski cesti št. 18, na vogalu Dalmatinovih ulic

obrestuje hranilne vloge po

Poštno-hraniln. urada št. 828.406.

4 1/2 %

Telefon št. 185.

brez odbitka rentnega davka, katerega posojilnica sama za vložnike plačuje.

Uradne ure od 8. do 12. in od 3. do 4. ure popoldne.

Hranilne vloge sprejemajo se tudi po pošti in potom hranilničnega urada.

Stanje hranilnih vlog
K 11,060.929-20

Upravno premoženje kmetiske posojilnice 31. dec. 1906
K 11,325.728-62.

Denarni promet
K 50,486.935-14

Varnost hranilnih vlog je tudi zajamčena po zadružnikih.

Posojuje na zemljišča po 5 1/4% z 1 1/2% na amortizacijo ali pa po 5 1/4% brez amortizacije; na menice po 6%. Posojilnica pa sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Železnato vino

lekarnarja
Gabrijel PICCOLI
v Ljubljani

c. in kr. dvorni založnik in
papežev dvorni založnik.

izvrstno učinkujoče, ima v sebi železov pre-
parat, kateri lahko prebavljanje pospešuje,
priporočljivo je posebno slabotnim, na po-
manjkanju krvi trpečim in tudi ner-
voznim osebam, bledičnim in slabotnim
otrokom.

Ena pollitrška stekl. K 2.—. Poštni zavoj s
3 steklen. K 6-60 franko, zaboj in poština.

Naročila se točno izvrše proti
povzetju.

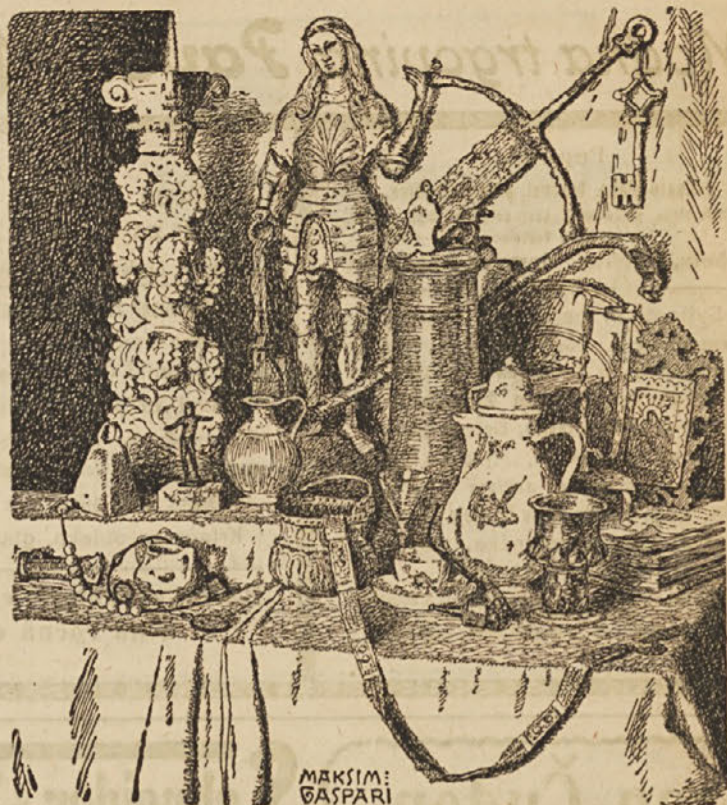
Dr. Xopiva zdravstveni svetnik in
mestni fizik v Ljubljani
je zapisoval okrevajočim in malokrvnim
vedno z najboljšim uspehom **železnato**
vino lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani.

Dr. S. Sterger c. kr. okrajni zdravnik
v Ljubljani, je v slu-
čajih bledice in pri okrevajočih otrocih z naj-
boljšim uspehom uporabljal **železnato**
vino lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani.

Dr. L. Färber štabni zdravnik v Go-
rici, zapisoval je ose-
bam, ki so že delj časa bile nervozne, **že-
leznato vino** lekarnarja **Piccolija** v
Ljubljani vedno z najboljšim uspehom.

Dr. F. Geiger praktični zdravnik v
Ljubljani, dosegel je z
železnatim vinom lekarnarja **Picco-
lija** v Ljubljani izvrstne uspehe.

Dr. DeFranceschi primarij v bolni-
šnici usmiljenih
bratov v Kandiji pri Novem mestu izjavlja,
da je z uspehom **železnatega vina**
lekarnarja **Piccolija** v Ljubljani zelo
zadovoljen.

MAKSIM:
GASPARI

V popolnjenje svoje zbirke **starine**

kupujem raznovrstne

sosebo iz naše domovine, kakor: izkopnine vseh dob, orožje,
knjige, slike, rezbarije, veznine, porcelan,
razno hišno orodje, novce, dragulje itd.

J. N. Sadnikar
v Kamniku

Starine sprejemam tudi na ogled; kar mi ne ugaja, vrnem franko.

Tiskarna knjig in umetnin
A. Slatnar v Kamniku

se priporoča za vsakovrstna v njeno stroko spa-
dajoča naročila. Izvršitev lična. Cene zmerne.

MARIBOR * Karčovin 138
IVAN LAMPRECHT ML.

Zavod svetlobnega slikateljstva in tovarna teh potrebščin se priporoča za

izdelovanje slik in vseh **fotografičnih potrebščin**
mogočih

posebno se opozarja na svetlobno občutljive plošče v korist družbe sv. Cirila
in Metoda v Ljubljani.

Najboljše delo, delu
primerna cena!

Svoji k svojim!

Zahtevajte cenik!

Le „Zvezdna cikorija“

iz Prve jugoslovanske tovarne
za kavine surogate v Ljubljani

je pravi slovenski izdelek!

Zahtevajte povsod „Naš List“!

Češko posteljno perje po nizki ceni!

5 kilo: novo naskubljeno K 9-60, boljše
vrste K 12—, belo puhasto naskubljeno
K 18— K 24—, snežnobelo puhasto na-
skubljeno K 30—, K 36—. Razpošilja se
franko po povzetju. Zamenja se ali vzame nazaj proti
povrnjeni poštini.

Benedikt Sachel, Lobes 369, P. Pilsen, Češko

! Ponudba !

Podpisani se usojam sl. občinstvu naznajati
da imam lepo množino vina,

prav dobrega in okusnega „Vipavca“

Pripravljen sem, prodajati ga na drobno, t. j. od
56 litrov naprej ter ga postavim na tukajšnja
postajo Stanjel-Kobdil po 36 vinarjev liter
oziroma na vsako postajo na Gorenjskem po 40
vinarjev liter po poštnem povzetju. Opozorjam
pa, kdor si misli vino naročiti, naj pošlje posodo
čisto, zdravo (ne sme imeti smrdljivega duha)
na zgoraj omenjeno postajo na moje ime, ob-
enen pa mi s posebnim pismom sporočiti ime,
kraj in postajo, kamor se naj vino dopošlje. Na
zahtevo pošljem tudi vzorec vina.

Ivan Turk

posestnik v Gaberji, p. Štanjel na Krasu.

Zakonito zavarovano.

Vsako ponarejanje kaznjivo.

Allein echter Balsam
aus der Schutzengel-Apothek
des
A. Thierry in Pregrada
bei Mobilsk-Sauerbrunn.

Edino pravi je le
Thierry-jev balzam

z zeleno znamko z nuno.

12 malih ali 6 dvojnatih steklenic
ali 1 velika posebna steklenica
s patent. zamaškom K 5.—.

Thierry-jevo centifolijsko mazilo

za vse še tako zastarane rane, vnetja,
poškodbe itd. 2 lončka K 3.60.

Razpošilja le proti predplači ali
po povzetju.

Obe ti dve domači sredstvi sta kot najboljši
splošno znani in svetovno slavni.

Naročila je nasloviti na

Lekarnar **A. Thierry** v Pregradi pri Rogaški Slatini.

Dobiva se skoro v vseh lekarnah. Brošure s tisoči za-
hvalnih pism zastonj in franko.

Podružnica v Spljetu

Ljubljanska kreditna banka

Podružnica v Celovcu

Delniška glavnica:

2,000.000 K

v Ljubljani

obrestuje vloge na knjižice in na tekoči račun od dne vloge do dne vzdiga

po **4 1/2 %**

Res. fond:

200.000 K

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Sprejema zglasila za subskripcijo deležev „Hotelske družbe z o. z. Triglav“
po K 500.—, 1.000.—, 5.000.— in 10.000.—.

Rentni davek pla-
čuje banka sama.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice 7.

Priporočila:

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.
Čipkasto blago, pajčolan, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezene.
Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.
Svilnati in baržunasti trakovi.
Pozamenterija, porte in žnore, resice, krepince in žnore za tapetnike.
* **Krepi in flori za žalovanje.** *
Zlate in srebrne resice, čipke in žnore.
Serpe iz svile, čipk in volne.
Nogavice za dame, dekleta in otroke.
Jopice, hlače, otročje perilo in odeje za vozičke.
Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.
Sukanec za šivanje, pletenje in vezenje.
Gumbi in različne igle.

Priporočila:

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.
Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.
Pajčolani za neveste, mirtovi vencel.
Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.
Modreci in potrebščine za modree.
Glave rokavice in rokavice za uniformirance, pletena, letna in zimške rokavice.
Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.
Krtace za obleko, glavo in zobe.
Razna narodna pletena in vezena ročna dela.

Priporočila:

Srajce za gospode in dočke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsnike in žepne rute.
Pravo jagrovo normalno perilo, tricot srajce, jopice in hlače.
Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in pasovi za šport.
Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.
Kravate, gumbi za manšete.
Za lovec: telovniki, nogavice, rokavice, dokolenice.
Ogrevalci za kolena, meča, prsi, hrbet, trebuh in glavo.
Nahrbtniki, ovratni roboi.
Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne.

Jaz razpošiljam po povzetju od K 12:50 jedno krasno dobro in moderno opravo, katera obstoji iz sledečih stvari: jedna fina bela ali barvasta srajca št. 2 — jedne dobre spodnje hlače, jedna lepa spalna srajca, 1 ovratnik po želji, 1 krasno kravato, 1 par trpežnih nogavic, 1 močno brisalco, 1 izvrstne naramnice, 3 dobre žepne rute, vse v eni škatalji lepo aranžirano.
Razpošiljam z obratno pošto. Kar ne ugaja, vrnem denar nazaj.

Fran Čuden

v Ljubljani — v Prešernovih ulicah

- Urar -

Delničar tovarniške družbe „UNION“ za izdelovanje najboljših ur v Švici

Trgovec z zlatino in srebrnino. Eksport. Ceniki zastoj in poštne prosti. Kot zanesljivo uro priporočam posebno „Union“.

Schneider & Verovšek

Trgovina z železnino in stroji na debelo in na drobno.

Ljubljana, Dunajska cesta 16

priporočila se za dobavo železnine vse vrste, zlasti: orodje, stroje in motorje za roko-delee, okove vse vrste za stavbe in pohištvo, traverze, cement itd. Opozarjava na hitro in točno postrežbo! Nizke cene!

Zlate svetilje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najbolj. kosm. zobocistilno sredstvo!

SEYDLIN

Izdelovatelj
O. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar. ul. 7

Dobit se povsod

Jos. Rojina v Ljubljani

v Šelenburgovih ulicah št. 5

priporočila

elegantne obleke po meri

iz pristnega angleškega blaga.

Priporočila svojo zalogo izgotovljenih oblek, plaščev iz tirol. nepremočljivega lodna. Najsolid. postrežba.

Anton Turk

knjigovec in založnik v Ljubljani na Dunajski cesti

priporočila:

Kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom (na staro mero) K 3:20, s poštino 10 v. več.
Kubična računica (II. natis) cena 1 K, po pošti 10 v. več.
Nova kubična knjiga ali hitri računar za trgovce z lesom, po novi decimalni ali meterski meri. V platno vezana 5 K, po pošti 20 vin. več.

Veronika Kenda

Ljubljana, Dunajska cesta 20

Zaloga papirja, pisalnih in risalnih potrebščin

Glavna zaloga

Jos. Petričevih zvezkov

Oglejte si — **poljedelskih strojev**, slamoreznic, čistilnic, mlatilnic, gepelnov in preš za grozdje in sadje, štedilnikov, peči, železnih nagrobnih križev itd. pri

FR. STUPICA v LJUBLJANI na Marije Terezije cesti št. 1 in na Valvazorjevem trgu 6, nasproti Križanske cerkve.

Ravnotam zamorete kupiti vsak čas po najnižjih cenah traverze, železniške šine, cement in vse druge stavbne potrebščine, razno orodje, sesalke za vodo, vino in gnojnice, vseh vrst tehtnice in uteži in vse druge v železninsko stroko spadajoče predmete.

Velika zaloga zlatih in srebrnih žepnih ur, stenskih ur, vsakovrstnih optičnih predmetov. Zlatnine in srebrnine. Cene nizke.

Genovniki zastoj in franko.

Fr. P. Zajec, Ljubljana, Stari trg

Julija Štor

v Prešernovih ulicah št. 5. poleg Mestne huanilnice

Največja zaloga

moških, ženskih in otročjih čevljev iz najboljših tovarnen, domačih in tujih. Turistom priporočila pristne gojserske gorske čevlje
Zmerne cene.
Solidna postrežba.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice

Največja izbira izgotovljene obleke za gospode, dame in otroke.

Drogerija ANTON KANC

Ljubljana, Židovske ulice 1.

priporočila: drogve, kemikalije, ustne vode in zobni prašek; redilne in posipalne moke za otroke, dišave, toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, obvezila sredstva za desinfekcijo, pase in vosek za, tla, čaj, rum, konjak, mineralne vode in soli za kopel. Zaloga karbida.

Oblashtveno koncesijonirana prodaja strupov.

Kupuje vsakovrstna zelišča (rože) semena, korenine, cvetje, lubje itd.

Priporočajte povsod **„Naš List“**

Prodaja na debelo.

— Ustanovljeno leta 1832. —

Priznано najboljše **oljnate barve**

zmlete s stroji najnovejše sestave, prekašajo vsako konkurencu po finosti, ki omogočijo z jako majhno množino pobarvati veliko površino, razpošilja po nizkih cenah

Adolf Hauptmann v Ljubljani

prva kranjska tovarna oljnatih barv, firneža, laka in steklarskega kleja. Zaloga slikarskih in pleskarskih predmetov.

Ilustrovani ceniki dobe se brezplačno.

Prodaja na drobno.

Hrup vzbujajoče!

Namesto 18 K

samo 7 K

Krasna remontoir-Gloria-srebrna ura

s 3 močnimi pokrovi, bogato gravirana, natančno tekoča, 3letno jamstvo, proti povzetju **samo 7 kron**

Tovarna za ure: Heinrich Weiss Dunaj, XIV/3., Seehausenstr. 5/7.

